

VARBININKAS

Vol. LXXXV, Nr. 2 2000
Sausis - January 14, 2000 Penktadienis-Friday

PERIODICALS
Postage paid at Brooklyn, N.Y.

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- "LUKoil Baltija" ir "Mažeikių nafta" dėl bendradarbiavimo tikisi galutinai susitarti per sausio mėnesį. Ši sutartis žada būti ilgalaikė ir apimti ne vieną regioną, sakoma sausio 7 d. Vilniuje paskelbtame abiejų kompanijų pareiškime. Bendrovės teigia, kad nors jau 90% klausimų yra išspręsta, iki galutinio sutarties varianto dar reikės padirbėti. "LUKoil" ir "Mažeikių naftos" bendradarbiavimas turėtų apimti naftos tiekimo, perdavimo ir naftos produktų realizavimo klausimus.

- Pirmuoju muzikų Miko ir Kipro Petrauskų premijos laureatu tapo profesorius Česlovas Kudaba (po mirties). Už nuopelnus Ignalinos rajono kultūrai ir istorijai skirta premija bus įteikta profesoriaus žmonai. Ignalinos rajono savivaldybės pernai pavasarį įsteigta kasmetinė muzikų Petrauskų premija skiriama už reikšmingiausius darbus Ignalinos krašto kultūros srityje, krašto propagavimą Lietuvoje. Mikas ir Kipras Petrauskai yra gimę Ignalinos krašte, čia deramai įamžintas jų atminimas.

- Lietuvos taupomąjį banką (LTB) numatoma privatizuoti iki šių metų spalio pabaigos, blogiausiu atveju - iki šių metų pabaigos. Taip mano LTB valdybos pirmininkas Romualdas Visokavičius, kuris sausio 7 d. pranešė Lietuvos Ministrui Pirmininkui Andriui Kubiliui apie banko privatizavimo planus. R. Visokavičius spėja, kad šiemet rugpjūčio-rugsėjo mėnesiais gali paaiškėti, kas bus pagrindinis banko investuotojas.

- Socialdemokratų partijos garbės pirmininkas, Seimo narys Aloyzas Sakalas atsargiai vertina užuominą apie Seimo Pirmininko, Tėvynės sąjungos - Lietuvos konservatorių partijos pirmininko Vytauto Landsbergio galimą pasitraukimą. "Visi matome, kad konservatorių partijoje yra rimta krizė. Grupė ekspremjero Gedimino Vagnoriaus rėmėjų nežinia kaip pasielgtų, jeigu pirmininkas nesiimtų jokių žingsnių", - prognozavo A. Sakalas. Jo nuomone, šis partijos pirmininko pažadas arba užuomina galbūt kuriam laikui nuramins Gedimino Vagnoriaus rėmėjus, "kad nėra ko skubėti". A. Sakalas sakė abejojęs, kad V. Landsbergis iš tikrųjų tai padarytų. "Tai greičiausiai daroma norint, kad konservatoriai nesubyrėtų iki savivaldybių rinkimų, kad gautų kuo didesnę procentą rėmėjų balsų", - sakė A. Sakalas.

- Vilniaus mažojo teatro namuose sausio 9 d. suvaidintas pirmasis spektaklis. Lietuvos muzikos akademijos studentai, vadovaujami režisieriaus Rimo Tumino, atliko improvizacijas pagal Antono Čechovo ir Stefano Cveigo apsakymus.

FELIKSAS PALUBINSKAS IŠSTOJO IŠ LIETUVOS SEIMO KRIKŠČIONIŲ DEMOKRATŲ FRAKCIJOS

"Moderniojo" krikščionių demokratų partijos sparno atstovas, Seimo pirmininko pavaduotojas Feliksas Palubinskas išstojo iš Seimo krikščionių demokratų frakcijos. Sausio 4 d. išplatintame pranešime spaudai F. Palubinskas teigia, kad išėina iš frakcijos todėl, kad dažnai skyrėsi jo ir frakcijos vadovybės nuostatos politinės veiklos atžvilgiu.

F. Palubinskas teigia negalįs sutikti su tuo, kaip buvo privatizuotas "Lietuvos telekomas" ir kaip buvo deramasi su JAV bendrove "Williams International", taip pat jis yra prieš Krikščionių demokratų frakcijos siūlymą suvaržyti spaudos laisvę.

Jo teigimu, Krikščionių demokratų frakcija ir naujoji Lietuvos krikščionių demokratų partijos (LKDP) vadovybė yra pasirinkusi "pasyvaus stebėtojo vaidmenį", o tai nepasitarnauja nei Lietuvai, nei krikščioniškai demokratijai.

"Aš matau krikščioniškąją

demokratiją kaip atvirą plačios apimties judėjimą, besirūpinantį žmonių gerove. Krikščioniškoji demokratija savo esme yra proaktyvi, atvira, aktyviai ieškanti sprendimų šiuolaikinėms problemoms, ir plačiai besikalbanti su kitom partijom dėl tų sprendimų priimtumo. Tai ir yra tarnavimas Lietuvai", teigia F. Palubinskas.

Kaip žinoma, "modernistai" per LKDP vadovybės rinkimus rudenį patyrė pralaimėjimą prieš konservatyvų partijos sparną. F. Palubinskas tada kandidavo į partijos pirmininkus, bet pralaimėjo konservatyviojo sparno atstovui akademikui Zigmui Zinkevičiui.

Seime įsikūrė Moderniųjų krikščionių demokratų frakcija, kurią sudaro Vytautas Bogušis, Algis Kašėta ir Marija Šerienė. Vis šie parlamentarai išėjo iš Krikščionių demokratų frakcijos.

Pastaruoju metu pasirodė pranešimų, kad "modernieji" krikš-

Seimo pirmininko pavaduotojas Feliksas Palubinskas

čionys demokratai ir Krikščionių demokratų sąjunga (LKDS) pradėjo bendradarbiavimo paieškas.

Vienintelis LKDS atstovas Seime yra Kazys Bobelis, kartu su nacionaldemokratų, valstiečių bei jaunlietuvių atstovais įeinantis į Jungtinę frakciją.

BNS

LIETUVOJE TEBEKYLANTYS LIBERALAI IŠSTŪMĖ KONSERVATORIUS

Ekspremjero ir ekskonservatoriaus Rolando Pakso vadovaujamos Lietuvos liberalų sąjungos populiarumui tebekylant, valdančiosios konservatorių partijos smukimas peržengė kritinę ribą. Pirmą kartą nuo Seimo rinkimų 1996 metais konservatorių partijos reitingas nusmuko žemiau 5 % ribos.

Proporcinėje rinkimų dalyje partijoms reikia įveikti 5 % balsų ribą, kad jų sąrašo kandidatai būtų išrinkti į Seimą. Taip išrenkama pusė parlamento. Eiliniai Seimo rinkimai turi įvykti šį rudenį.

Dar prieš metus konservatoriai užtikrintai laikėsi antroje vietoje po Centro sąjungos ir visuomenėje turėjo daugiau kaip 10 % paramos. Dabar Centro sąjunga po ilgo pirmavimo nusmuko į antrą vietą.

Liberalų populiarumas staiga ėmė kilti lapkritį, kai atsistatydinęs premjeras R. Paksas išėjo iš konservatorių partijos ir pradėjo konsultacijas dėl perėjimo pas liberalus. Lapkritį ir gruodį liberalų populiarumas iš viso padidėjo daugiau kaip 12 punktų.

Konservatorių populiarumas tuo pačiu laikotarpiu sumažėjo daugiau kaip 4 punktais.

Šiame kontekste padidėjo opozicinės LDDP populiarumas, ir ji visuomenėje turi daugiau paramos nei prieš metus.

Socialdemokratų populiarumas per metus iš esmės nepasikeitė.

Penkių procentų ribą peržengė ir Seime faktiškai neatstovaujama kairiojo centro Naujoji sąjunga (socialliberalai).

Į klausimą "Jeigu rytoj vyktų

rinkimai į Seimą, už kurią partiją jūs balsuotumėte?" atsakytą (proc. gruodžio mėn., palyginti su lapkričio mėnesiu): Liberalų sąjunga 14,7 (+4,5) Centro sąjunga 13,7 (-1,4) LDDP 11,8 (+2,9) Socialdemokratų partija 6,1 (-0,2)

Naujoji sąjunga (socialliberalai) 5,3 (+1,2)

Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) 4,8 (-1,2)

Krikščionių demokratų partija 1,9 (-1,0)

LNP "Jaunoji Lietuva" 1,7 (+1,7)

Lietuvos lenkų rinkimų akcija 1,7 (0)

Valstiečių partija 1,3 (-1,0)

Bendrovės "Baltijos tyrimai"/GALLUP apklausos rezultatus paskelbė dienraštis "Respublika".

BNS

LIETUVOS SEIMO NARYS PRAŠO PAAIŠKINIMO

JAV Atstovų rūmų narys Tom Lantos

Seimo narys centristas Egidijus Bičkauskas prašo Lietuvos užsienio reikalų ministerijos oficialiai įvertinti Vilniuje viešėjusio JAV Atstovų rūmų nario Tom Lantos pareiškimus ir elgesį. Be kita ko, per kongresmeno susitikimą su Lietuvos generaliniu prokuroru Kaziu Pėdnyčia sausio 4 d. svečias smarkiai pakėlė balsą ir ėmė trankyti kumščiu stalą, kai išgirdo priekaištų, kad JAV Teisingumo departamentas kartais neatsako į Lietuvos prokuratūros pagalbos prašymus genocido byloje.

BNS

ŠIEMET IŠ PRIVATIZAVIMO LIETUVA TIKISI GAUTI APIE 1,5 MLRD. LITŲ

Daugiausia pajamų iš privatizavimo Lietuva šiemet tikisi gauti, pardavusi valstybei priklausančias "Lietuvos telekomo", Žemės ūkio banko, "Lisco", "Geonaftos" akcijas. Privatizavimo komisijos pirmininkas Eduardas Vilkas spėjo, kad pardavus šiuos objektus, galima būtų gauti apie 1,5 mlrd. litų.

Vien 35 proc. "Lietuvos telekomo" akcijų paketas, jo nuomone, gali būti vertas apie 1 mlrd. litų.

Pernai, pardavusi 703 objektus, Lietuva iš privatizavimo gavo 573 mln. litų pajamų. 1998 metais, pardavus "Lietuvos telekomą", privatizavimo pajamos siekė 2,3 mlrd. litų.

E. Vilkas mano, kad šiemet privatizavimo procesui gali sutrukdyti rudenį įvyksiantys Seimo rinkimai.

"Paprastai per kiekvienus rinkimus turėjome problemų - privatizavimas buvo stabdomas, bandoma jį keisti ir ne visada į

gerą pusę", spaudos konferencijoje sausio 6 d. sakė Privatizavimo komisijos pirmininkas.

E. Vilkas spėjo, kad kilęs "sujudimas dėl privatizavimo susijęs su rinkimais, o didele dalimi - ir su "Mažeikių naftos" akcijų perdavimu "Williams", kurį visuomenė vertina neigiamai".

Seimo opozicija šią savaitę pasiūlė laikinai pristabdyti strateginių objektų privatizavimą ir jį tęsti tik po to, kai privatizavimo tikslai taps visiškai aiškūs.

"Vargu, ar galima sugalvoti ką nors žalingesnio Lietuvai, nei privatizavimo sustabdymas. Tai būtų labai neigiamas signalas pasauliui, jis sustabdytų investicijas į Lietuvą, o jos verkiant reikalingos", kalbėjo E. Vilkas.

Jis mano, kad privatizavimo pinigais galima būtų atgaivinti valstybės investicijas, kurios pernai ir šiemet yra smarkiai sumažėjusios.

BNS

SPIELBERG PRIPAŽINTAS GERIAUSIU DEŠIMTMEČIO REŽISIERIUMI

JAV Televizijos kino kritikų asociacija sausio 3 d. paskelbė Steveną Spielbergą geriausiu šio dešimtmečio kino režisieriumi. Du jo filmai - "Šindlerio sąrašas" bei "Gelbstint eilinį Rajaną" - pripažinti geriausiais dešimtmečio filmais. 1993 metais sukurtas "Šindlerio sąrašas", pasakojantis apie vokiečio pramonininko pastangas gelbėti žydus per holokaustą, buvo pripažintas geriausiu dešimtmečio filmu.

"Gelbstint eilinį Rajaną" buvo antras. Šis pernai sukurtas filmas, pasakojantis apie Amerikos kareivio, dingusio per Antrąjį pasaulinį karą tuoj po išsilaipinimo dienos, paieškas, anksčiau susilaukė neigiamų kritikų atsiliepimų.

Trečiuoju išrinktas 1997 metų filmas "Los Angeles, slapta" ("L.A. Confidential"), pasakojantis apie Los Angeles policijos korupciją. 1994-ųjų filmas "Forest Gump", pasakojantis apie sėkmingai gyvenime prasimušusį sutrikusio intelekto jaunuolį, buvo ketvirtas. 1990 metų filmas apie mafiją "Gerai vaikinai" ("GoodFellas") - penktas.

Aktoriai Tom Hanks ir Morgan Freeman vienodai pretenduoja į geriausio dešimtmečio aktorjaus vardą. Geriausiu dešimtuose yra po du jų suvaidintus filmus.

T. Hanks vaidino filmuose "Gelbstint eilinį Rajaną" ir "Fo-

Režisierius Steven Spielberg

rest Gump". M. Freeman atliko pagrindinius vaidmenis 1994 metų kalėjimo dramoje "Šošenko išvadavimas" (The Shawshank Redemption), užėmusio 8 vietą, ir 1992 metų Clinto Eastwoodo vesterne "Be atleidimo" (Unforgiven), užėmusio 10 vietą.

Kiti filmai, patekę į dešimtuką, buvo ekscentriškas 1996 metų filmas "Fargas" (Fargo), pasakojantis apie mįslingą žmogžudystę. Jis užėmė 6 vietą. 1991 metų trileris apie žudiką maniaką "Avinėlių tylėjimas" yra 7-as, 1994 metų hitas "Bulvarinis skaitalas" užėmė 9 vietą. Asociacijos kino istorikas Joe Leydon apibūdino 1994-uosius, kaip "derlingiausius dešimtmečio kino metus". Tais metais buvo sukurti net trys į dešimtuką patekę filmai.

BNS

SPRENDŽIAMAS VILIAUS ORVIDO SODYBOS LIKIMAS

Raimonda Karnackaitė

Tik iš paukščio skrydžio galima įžvelgti laukų apsupimą milžiniška taisyklingą trikampi - Apvaizdos akį pagal krikščioniškos ikonografijos tradiciją. Jį sukūrė žmogaus ranka, kanalais, akmenų ir žemių pylimais apjuosusi sodybą, kurioje atsiveria gaivalingas ir įstabus akmens skulptūrų pasaulis. Čia pranyksta takoskyra tarp žemės ir dangaus, čia kitokia erdvė ir laiko pajauta. Dažnai, ypač pirmą kartą apsilan-

čiusį sodyboje, ištinka savotiškas sukrėtimas. Ir visa tai ne už devynių jūrų, o čia pat, Žemaitijoje, netoli Salantų. Apie tą akmens skulptūrų pasaulį, vienu paniekintą kaip "nesąmonę", kitų garbinamą tarsi šventą vietą, kaip ir jo kūrėją Vilių Orvidą, jau seniai sklinda legendos. Nors praėjo septyneri metai, kai Viliaus nebėra tarp gyvųjų, iki šiol niekas nebuvo aprašęs unikalaus paveldo.

(nukelta į 8 psl.)

Omnitel Laikas

Telefonas ir vyresnieji

Telefonas šios dienos gyvenime - būtinybė. Yra žmonių, kurie su telefonu nesiskiria - jie jį nešioja su savimi visą laiką ir kalba telefonu gatvėje, mašinoje ir visur kitur, ne tik namuose ar įstaigoje. Tačiau telefonas šandien naudojamas ne tik susižinoti, bet jį atrado ir tie, kurie nori kitus apgauti.

Pagal The National Fraud Information Center (NFIC), amerikiečiai praranda apie 40 milijardų dolerių kasmet dėl telefoninių apgavysčių. O kas svarbiausia ir blogiausia, kad neproporcingai didelė apgaulingų "telemarketers" telefoninių skambinimų yra nukreipta į vyresnius. Per pirmus šešis 1999 m. mėnesius 25 % amerikiečių, kurie pranešė NFIC apie apgaulingus "telemarketer" skambinimus, buvo žmonės, sulaukę 60 metų ar vyresni. O skaičius, kurie pranešė apie sukurtus skambinimus dėl "sweepstakes", įvairių dovanų laimėjimus, pasiūlymus apsaugoti jų kredito kortelės - jei jos dingtų, žurnalų užsakymus, įvairių loterijų apgavystes, buvo dar didesnis.

O kiek nepranešė? Nes nukentėję vyresnieji dažnai bijo ar gėdinas prisipažinti, kad buvo apgauti. Vyresnieji leidžiasi greičiau telefoninių sukčių apgaunami dėl įvairių priežasčių. Viena jų yra telefoninio sukčiaus sugebėjimas įtikinamai kalbėti, ir juo ilgiau jis su vyresniu žmogumi kalba, tuo labiau jam pasiseka jį įtikinti. Kita priežastis - vyresniosios kartos mandagumas. Žymus

vyresniųjų procentas galvoja, kad yra nemandagu ir klaidinga nutraukti pokalbį, pakabinti telefono ragelį. Ir dar viena priežastis - vyresniesiems sunkiau atpažinti, kad turi reikalų su apgaviku. Tyrimai parodė, kad didelis procentas vyresniųjų nesieja telefoninių apgavikų paskambinimų su kriminaliniu nusikaltimu. Jie, atrodo, nesupranta, kad tie telefoniniai sukčiai išsirinko juos tapti savo apgavysčių auka.

Bet taip pat mes visi turėtume žinoti, kad "telemarketing" apgavikai nieko bendra neturi su teisėtai "telemarketing" patarnavimais. Vyresnieji turėtų išmokyti atskirti teisėtus "telemarketing" patarnavimus nuo sukčių, atkreipti dėmesį į skambintojų kalbėjimo pobūdį, kas ir kaip jiems peršama pirkti. Pvz., vyresnieji yra raginami dalyvauti varžybose - įvairiuose laimėjimuose užmokant išankstinį mokestį, kad galėtų laimėti dovaną gauti. To nedaro legalios "telemarketing" įstaigos.

Vyresnieji turėtų žiūrėti į kiekvieną nelauktą paskambinimą gan atsargiai ir pastebėti tam tikrus pavojaus ženklus, kad turi reikalo su apgaviku. Pvz., apgaulingas skambintojas spaudžia žmogų tuojau apsispręsti ir tuojau atsiųsti pinigų, arba duoti jam kredito kortelės numerį. Taip spausdamas, apgavikas pabrėžia ir tikina, kad delsimas yra lygus geros progos laimėti praradimas. Sukčiai dažnai siūlo nemokamą dovaną, už kurią vėliau reikalauja pinigų neva mokesčiams, mui-

tui ar administracinėms išlaidoms apmokėti.

Teisėti "telemarketers" niekada neskubina, leidžia žmogui apsispręsti. Jie nereikalauja užmokesčio, nes tai, pagal NFIC, yra prieš įstatymus.

Vyresnieji ypač turėtų saugotis tokių telefoninių apgavikų, kurie siūlo investavimus, neturintys jokios rizikos (no risk investments), arba galimybes verslui, kurie atneštų dideles pajamas. NFIC pabrėžia, kad visi investavimai siejasi su tam tikra rizika ir legalios firmos visada apie tai informuoja būsimus investuotojus.

Vyresnieji, pagal NFIC, turėtų įtarti kiekvieną skambintoją, kuris:

1. atsisako atsiųsti spausdintos medžiagos, paaiškinančios jo telefoninį pokalbį;

2. reikalauja tuoj atsiųsti pinigų arba įduoti juos privačiam kurjeriui, ir tik grynais;

3. nepalaukia skambinti telefonu, nepaisant, kad buvo prašytas to nedaryti;

4. siūlo už išankstinį mokestį gauti paskolą, kredito kortelę ar sutvarkyti jūsų blogą kredito istoriją;

5. siūlo atgauti pinigų, kuriuos žmogus prarado kitam "telemarketer" - žinoma, už išankstinį užmokestį;

6. prašo jūsų kredito kortelės, banko sąskaitos numerio ar kitokios finansinės informacijos, įrodančios kad jūs neturite jokios skolos.

Vyresnieji turėtų surasti būdų atsikratyti tokių telefoninių apgavikų pokalbių. Labai gera priemonė yra turėti telefoną atsakančią mašinėlę - atsakovą

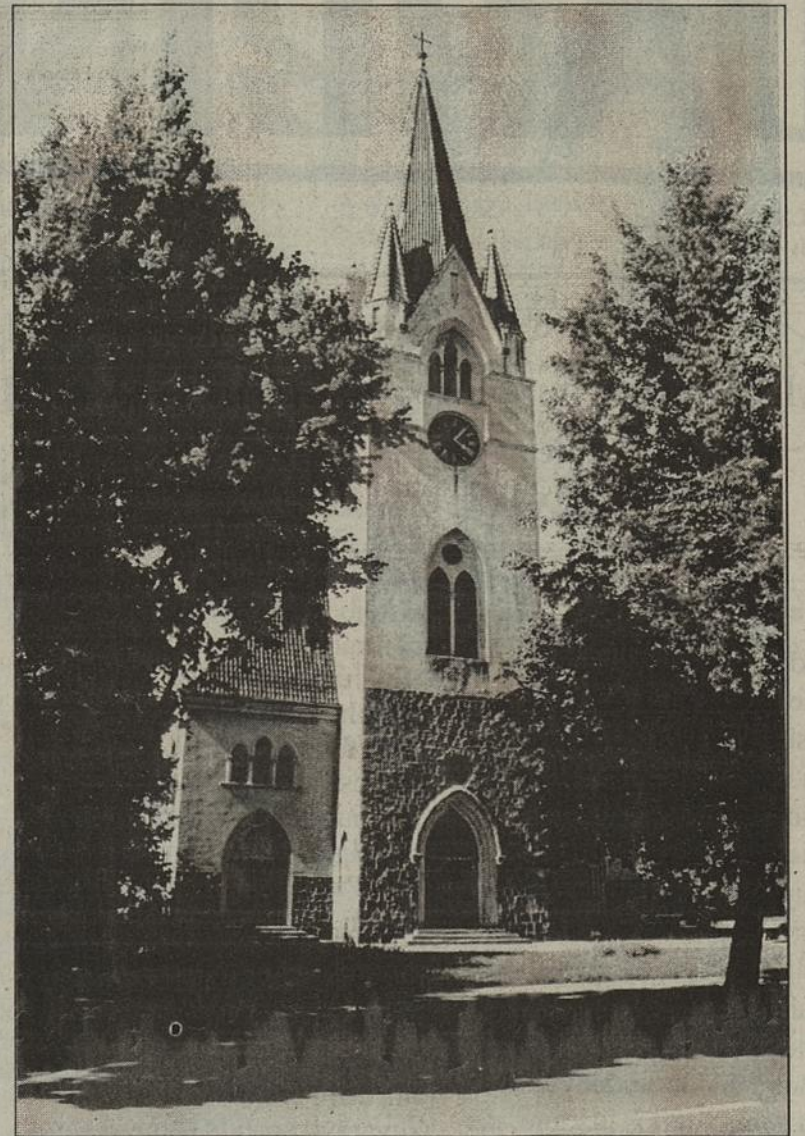
arba įsigyti "Caller ID", kad galėtumėte patikrinti, kas jums skambina.

Kitas būdas - aiškiai žinoti, ką sakysite, prieš pakeldami telefono ragelį. Pvz., galite panaudoti "nekalta" melą ir pasakykite, kad negalit kalbėti, nes atvyko ar atvyksta jūsų anūkas ar pan. Galite prašyti siūlomą prekę atsiųsti paštu. Jums nereikia tuojau apsispręsti. Jei esate spaudžiamas tai padaryti, pasakykite, kad tuo reikalu nesidomite ir pakabinkite telefono ragelį. Jūs taip pat galite paprašyti skambintojo pavardės ir firmos vardo, kuriai skambintojas atstovauja. Tada galite paskambinti į "Better Business Bureau" ir sužinoti, ar nėra skundų prieš tą bendrovę. Vyresnieji turėtų jausti pareigą apie telefoninius apgavikus pranešti "The Federal Trade Commission" arba FBI (federaliniu atveju), arba "State attorney general" - valstijos atveju. Galima skambinti nemokamu telefonu 800-875-7060, arba naudoti Online tam tikrą formą - Incident report Form - www.fraud.org arba tiesiogiai pasiųsti pranešimą - The national Fraud Information Center, P. O. Box 65858, Washington D.C. 20035. Jei patys vyresnieji to nenori ar negali padaryti, tą gali padaryti jų vaikai ar kiti giminės. Nepranešdami apgavysčių, jūs tik leidžiate nedoriems žmonėms apgauti daug kitų žmonių.

JAV LB Krašto valdybos Socialinių Reikalų Taryba

Ruošia: B. Jasaitienė ir A. Šmulskienė

Naudotasi "Chicago Tribune" (1999.9.23) medžiaga

Šilutė

A. Balbieriaus nuotr.

NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY NEW JERSEY
SENTRY REALTY, INC. 33 E. Railroad Ave., Jamesburg, NJ 08831. Tel.: (732) 521-1611. FAX 732-521-0034. Jei norite pirkti namą, žemės plotą, komercinį pastatą ar nuomoti namą puikioje Centrinėje New Jersey dalyje, maloniai kviečiame kreiptis į NJ Licensed Real Estate agentę ZINERĄ A. MACYS (kalba lietuviškai). Namų tel.: (732) 521-5556 arba (732) 521-1916. Centrinė New Jersey dalis yra puiki vieta gyventi tiek jaunoms šeimoms, tiek pensininkams. Geros mokyklos. Patogus susisiektis su prekybos centrais ir darbais. Gerai žinomos pensininkų namų bendruomenės.

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2628.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentą paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com Tel.: 860 651-0261. Fax 860 651-8376.

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laidotuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Įstaiga veikia naujojo vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Įstaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezyas, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

me posėdyje kaip revizijos komisijos narys. Teko kalbėtis ir pasikeisti nuomonėmis su visa eile asmenų. Reikia apgailestauti pastebėti, kad šiuo LF įstatų pakeitimo klausimu yra skleidžiama daug netiesos, klaidinant ne tik LF narius, bet ir JAV LB Tarybos narius. Minima, kad JAV LB Taryba negali priimti LF įstatų pakeitimo nežinodama, kaip bus pravedami LF rinkimai. Tačiau jokiuose įstatuose nėra surašomos rinkiminės taisyklės. Tai yra atskiras dokumentas, kuris kartais spausdinamas kartu su įstatais. Rinkiminės taisyklės yra keičiamos kartais kasmet, siekiant prisitaikyti prie to laiko poreikių. LF tiesioginio balsavimo taisyklės yra ruošiamos, jos bus panašios į JAV LB Tarybos narių rinkimų taisykles.

Kiekvienas iš mūsų norėtume, kad viskas būtų kaip "aš" noriu. Bet tai sudarytų didžiulį chaosą. Fondas sėkmingai veikia jau 37 metus be jokio priekaišto iki šių metų. Nejaugi toliau nebegalime pasitikėti Fondo vadovybe?

Kęstutis Ječius
LF Tarybos narys

Lietuvių Fondo įstatų pakeitimas

Kažkodėl susidarė įspūdis, kad vis dar yra asmenų, kurie ne visai supranta arba jiems atitinkamai nebuvo išaiškintas paskutinis Lietuvių Fondo įstatų pakeitimas ir pati įstatų pakeitimo eiga. Kadangi po 1999 metų LF metinio suvažiavimo spaudoje konkrečios informacijos neteko matyti, tad buvau paskatintas trumpai ir, tikiuosi, aiškiai aprašyti kaip viskas vyko.

1999 m. balandžio 24 dieną Lemonte, Illinois, įvyko 1999 metų Lietuvių Fondo narių suvažiavimas. Jame asmeniškai dalyvavo 136 nariai su 10,895 balsais. Šiame suvažiavime galėjo dalyvauti 26,617 balsų. Pagal esamus LF įstatus, narys negali turėti daugiau kaip 3 % visų galimų balsų, taigi tas suteikė nariui asmeniškai ne daugiau kaip 798 balsus. Su gautais įgaliojimais narys negali turėti daugiau kaip 5 % visų galimų balsų, kas sudarė 1,330 balsų.

LF įstatų 17 paragrafas sako: "Nariai suvažiavime dalyvauja asmeniškai arba balsavimo pažymėjimu (proxy) įgalioja kitus". Per eilę metų buvo išreikšti nepasitenkinimai, kad LF vadovybės nariai visokeriopais būdais susirenka "balsavimo pažymėjimus (proxies)" ir nulemia visus balsavimus. LF Taryba atsižvelgė į LF narių nusiskundimus ir priėmė įstatų pakeitimą. Šis pakeitimas pakeitė balsavimo būdą. Paragrafas 17 pakeistas taip: "Nariai suvažiavime dalyvauja asmeniškai arba paštu. Jie renka Tarybą ir Kontrolės komisiją bei balsuoja tiesioginiu balsavimu. Suvažiavime narys gali atsiimti savo balsavimo kortelę ir balsuoti asmeniškai". Šiuo būdu panaikinami balsavimo pažymėjimai (proxies) ir nario teisė turėti daugiau kaip 3 % visų galimų balsų. Kiekvienas LF narys balsuoja savo turimais bal-

sais, kas yra demokratiškesnis balsavimo būdas. Kiekvienas \$100.00 įnašas Lietuvių Fondui suteikia vieną balsą. Būtent, \$1,200.00 auka suteikia 12 balsų.

1999 metų Lietuvių Fondo narių suvažiavime, po ilgų ir karštų diskusijų, šis balsavimo būdo pakeitimas narių buvo priimtas slapto balsavimu su gan didele balsų persvara; už pakeitimą balsavo 7,114, prieš pakeitimą balsavo 2,931. Šis įstatų pakeitimas įsigalioja, jei JAV Lietuvių Bendruomenės Taryba pritaria pakeitimui paprasta JAV LB Tarybos balsų dauguma. Tą nusako LF įstatų 39-tas paragrafas. Taipogi, jei JAV LB Taryba nepritaria LF įstatų pakeitimui, LF nariai sekančiame LF narių suvažiavime tuos įstatus gali iš naujo priimti. Tokiam priėmimui reikalinga 3/4 balsų dauguma. Nėra nei vienos kitos organizacijos, kurios įstatų pakeitimai turi būti patvirtinti kitos organizacijos. Net JAV LB Įstatuose ir Taisyklėse nėra

užsiminta, kad JAV LB Taryba turi teisę tvirtinti ar atmesti Lietuvių Fondo įstatų pakeitimus. Pagal nustatytą procedūrą Lietuvių Fondo vadovybė 1999 m. birželio 23 d. pasiuntė JAV LB Tarybos prezidiumui prašymą pritarti LF įstatų pakeitimui. 1999 m. rugsėjo 4 d. JAV LB Tarybos prezidiumas išsiuntė kvieslį LB Tarybos nariams į JAV LB Tarybos sesiją su darbotvarkę ir priedais. Darbotvarkėje dėl LF įstatų pakeitimo balsavimas buvo numatytas 4-tame posėdyje, antros dienos pradžioje. Darbotvarkė buvo teisėtai pakeista ir balsavimas buvo nukeltas į paskutinę sesijos dieną. Pagal turimus duomenis, balsavimas neįvyko.

LF Taryba savo 1999 m. gruodžio 2 d. posėdyje nutarė vykdyti 1999 metų LF narių suvažiavimo nutarimą ir ruošti 2000 metų Fondo narių suvažiavimui. Kadangi JAV LB Taryba nebalsavo už ar prieš LF įstatų pakeitimą, 2000 metų balsavimas vyks sena tvarka.

JAV LB Tarybos sesijoje pirmą dieną dalyvavau kaip svečias ir taip pat JAV LB Vidurio vakarų apygardos šauktame apygardos informacinia-

užsiminta, kad JAV LB Taryba turi teisę tvirtinti ar atmesti Lietuvių Fondo įstatų pakeitimus.

Pagal nustatytą procedūrą Lietuvių Fondo vadovybė 1999 m. birželio 23 d. pasiuntė JAV LB Tarybos prezidiumui prašymą pritarti LF įstatų pakeitimui. 1999 m. rugsėjo 4 d. JAV LB Tarybos prezidiumas išsiuntė kvieslį LB Tarybos nariams į JAV LB Tarybos sesiją su darbotvarkę ir priedais. Darbotvarkėje dėl LF įstatų pakeitimo balsavimas buvo numatytas 4-tame posėdyje, antros dienos pradžioje. Darbotvarkė buvo teisėtai pakeista ir balsavimas buvo nukeltas į paskutinę sesijos dieną. Pagal turimus duomenis, balsavimas neįvyko.

LF Taryba savo 1999 m. gruodžio 2 d. posėdyje nutarė vykdyti 1999 metų LF narių suvažiavimo nutarimą ir ruošti 2000 metų Fondo narių suvažiavimui. Kadangi JAV LB Taryba nebalsavo už ar prieš LF įstatų pakeitimą, 2000 metų balsavimas vyks sena tvarka.

JAV LB Tarybos sesijoje pirmą dieną dalyvavau kaip svečias ir taip pat JAV LB Vidurio vakarų apygardos šauktame apygardos informacinia-

Lukiškių aikštė

A. Balbieriaus nuotr.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI Į VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

Fasolino
MEMORIALS

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379

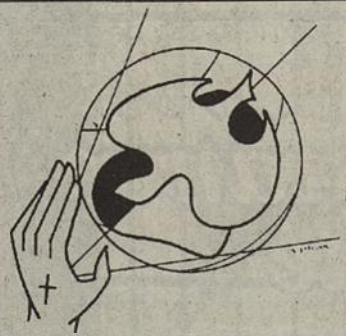
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENINTĖ VIETA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

+

KVEČAS
JONAS
1933+1976

DARBININKASThe Lithuanian Weekly
Published by Franciscan Fathers341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Second Class postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$45.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Rankraščiai taisomi Redakcijos nuožiūra

**Padėkokime
sausio 13-tosios
aukoms**

Niekas negali nugalėti tautos, einančios į Laisvę, Nepriklausomybę.

1989-ųjų metų rugpjūčio 23-osios Baltijos kelias parodė: mes esame!

1990-ųjų metų Kovo 11-oji paskelbė: Lietuvos valstybė yra!

1991-ųjų metų sausio 13-oji patvirtino: mes būsim.

Skausmingoji sausio tryliktoji atvėrė pasauliui, kad esame kaip tauta vieningi, nepraradę savo esaties bei paskirties supratimo, kad penkiasdešimt metų kankinę ir slėgę aneksijos dūmai neužmaugė lietuvių savimonės: išverti, išbūti, išlaukti, bet dievaži, nepasiduoti - liko pagrindinė nuostata. Tokia lietuvių charakterio sąranga, spėju, klostėsi bene nuo paskutiniojo Lenkijos-Lietuvos valstybės padalijimo ir nuo pirmojo prievartinio įjungimo į geležinio erelio herbu pažymėtą Rusijos imperiją - 1795-ųjų. Ir tegu atidūs bei pedantiškai nuoseklūs filosofai toliau kuria teorijas kuo skiriasi, skyrėsi ar skirsis kolaboravimas nuo pasipriešinimo, tegu kruopščiai renka begalinius argumentus, konstruodami savo racionalius statistinius modelius, tačiau niekas nepaneigs, kad nekaltas Sausio 13-osios kraujas buvo tam tikru išeities tašku, finaliniu Blogio imperijos griūčiai. O ir mūsų nepriklausomybė turėjo progą įrodyti, kad Lietuva iš esmės nėra ir niekad nebuvo nuolankus sovietijos vasalas, ką po Nepriklausomybės atkūrimo atkakliai ir nevaisingai mėgino teigti apgailėjimo bei paniekos tevertas Nacionalinis (geriau tikų - kriminalinis) gelbėjimo komitetas. Tarp kita ko, pilnas šio ydingo komiteto narių sąrašas iki šiol tebėra spėlionių objektas, nors J. Jarmalavičius, M. Burkevičius ir kiti, kurių ainiams veikiausiai bus vargiai pakeliamas gėda nešioti savo pavardes, neabejotinai (ar tik ne Viešpaties paraginti) palengva slenka link Paskutinio teismo valandos. Dalis jų jau jo sulaukė, kita dalis galuojasi kentėdama savo fizinę negalią, vargdama ar bailiai virpindama pakinklius dėl savo kailio Gudijoje ir Rusijoje. Tačiau tautai jie mirė daug anksčiau - tą pačią akimirką, kuomet pakėlė prieš ją kardą.

Toji sekmadienio naktis yra mūsų silpnumo kryptis, mūsų sutelkties dovana, mūsų ištvermės vainikas, mūsų pergalė prieš žymiai didesnę nei imperinis blogis demoną. Tai nuorođa į ateitį. Ne veltui tuo metu daugelis demokratių valstybių išsyk pasmerkė agoniškus, paskutiniųjų konvulsijų suriestos imperijos veiksmus prieš Lietuvą, o tuo pat ir prieš dar vieną atvirą pasityčiojimą iš penkiasdešimt metų laužomo individualumo ir apsisprendimo teisės. Ne veltui pasaulio spauda tuo metu mirgėjo nuotraukomis iš sausio tryliktosios, didžiųjų dienraščių vedamaisiais, CNN ir kitos telekompanijos be paliovos transliavo video juostas, kurias viename kitame per vargus pavyko išvežti iš Lietuvos. Tai irgi buvo laimėjimas, nes pasaulis ligi tų dramatiškųjų įvykių bemaž buvo linkęs tikėti Rusija, o ne Helsinkio komitetams, Katalikų Bažnyčios kronikomis ar negausiais liudininkais, patekusiais į Vakarus. Todėl dabar prisimindami trylika sausio tryliktosios aukų, kritusių sekmadienio naktį, padėkokime jiems, kad jie išsaugojo mūsų Nepriklausomybę.

LAURYNAS JONUŠAUSKAS**Lietuvos diplomatinė tarnyba
1940-1941 m.**

1

1940 m. birželio 15 d. Sovietų Sąjungos okupuotos Lietuvos viintelė likusi oficiali institucija buvo Lietuvos diplomatinė tarnyba užsienyje. Straipsnyje apžvelgiama jos veikla siekiant atkurti nepriklausomą valstybę.

* * *

Lietuvos diplomatinė tarnyba (LDT) – viintelė oficiali nepriklausomos Lietuvos institucija, nė karto nebuvis pavaldi sovietinei sistemai ir nepertraukiamai veikianti nuo 1918 m. iki šių dienų. Oficialia LDT įkūrimo data galima laikyti 1918 m. lapkričio 3 d., kai Lietuvos Valstybės Taryba XI sesijoje priėmė nutarimą įsteigti devynias ministerijas (tarp jų ir Užsienio reikalų ministeriją), arba tų pačių metų lapkričio 7 d., kai prof. Aleksandras Voldemaras pradėjo eiti užsienio reikalų ministro pareigas. Lietuvos diplomatinės tarnybos egzistavimą lėmė įvairios to meto aplinkybės, ypač Lietuvai netekus nepriklausomybės 1940 m. birželio 15 d., kai visa LDT buvo priversta vykdyti diplomatiją egzodo sąlygomis. Egzodinės diplomatijos laikotarpis tęsėsi iki 1991 m. rugsėjo 6 d.; tą dieną Lietuvos diplomatijos šefas dr. Stasys Antanas Bačkis atsistatydino iš pareigų.

Šios temos aktualumą rodo tai, kad egzodinė LDT istorija iki šiol nebuvo nuodugnai tyrinėta dėl pakankamai svarių priežasčių – dauguma dokumentų, susijusių su LDT (pasitarimų protokolais, atmintinės, tarnybiniai bei asmeniniai raštai ir t. t.), kol kas sunkiai prieinami tyrinėtojiui, nes dauguma jų yra užsienyje asmeniuose archyvuose. Rašant šį darbą daugiausia remtasi Lietuvos centriname valstybės archyve saugomais dokumentais (Lietuvos diplomatų ir Užsienio reikalų ministerijos susirašinėjimas 1940 m.

**Radiojo cenzūra Lietuvoje ir
Sovietų Sąjungoje 1948–1988 m.****Rimantas Pleikys**

(pradžią praeitame numeryje)

Trukdžių efektyvumas labai įvairavo: nuo nemalonaus urzgimo laidos fone iki visiško kriokimo, pro kurį neprasimušdavo joks balsas. Tai priklausė nuo transliuotojų ir trukdžių siųstuvų suminės galios santykio, antenų kryptių bei efektyvumo, turimų laisvų trukdymo siųstuvų skaičiaus, darbuotojų kvalifikacijos, o daugiausia – nuo trumpųjų radijo bangų sklaidimo sąlygų, kurias lemia bangas atspindinčios Žemės jonosferos būklė, priklausanti nuo metų, paros laiko, dažnio, saulės dėmių skaičiaus. Trukdyklėse būdavo naudojami SSRS gamybos radijo ryšių siųstuvai (pvz., KV-5, Viaz-M2) arba galingi radiofoniniai siųstuvai. Prirėmus būdavo trukdomos ir užsienio laidos vidurinėmis bangomis. Nakties metu kartais būdavo blokuojamas net imtuvų tarpinis dažnis (465 kHz), taigi būdavo trukdomas imtuvų darbas visais diapazonais. Trukdžių bokštai maždaug iki 1975 m. būdavo dažomi masuojančiomis geltona–juoda spalvomis, vėliau – raudona–balta. Naktį bokštus žymėdavo nemirksinčios raudonos spalvos lempos.

Penktajame ir šeštajame dešimtmeciais būdavo praktikuojamas vadinamasis „selektyvusis trukdymas“, t. y. konkreti stotis būdavo pradėdama slopinti tuo metu, kai ji imdavo transliuoti ką nors itin nepalankaus sovietinio režimo atžvilgiu. Vėliau šio metodo atsisakyta, ir jei tam tikra radijo stotis būdavo slopinama – tai visais dažniais ir visą jos darbo eteryje laiką. Trukdymo masiškumas šiek tiek priklausė nuo Vakarų–Rytų politinių santykių atmosferos. Antai 1963–1968 ir 1976–1980 m. SSRS neslopino „mažiau priešišku“ balsų – „Amerikos balso“, BBC, „Vokiečių bangos“. Tačiau po Čekoslovakijos 1968 m. įvykių ir 1980 m. krizės sovietai vėl ėmė slopinti jas visu pajėgumu. Oficialiai niekada nebūdavo skelbiama, kiek kainuoja trukdyti užsienio radiją. Ekspertų skaičiavimais, tai galėjo kaštuoti iki milijardo JAV dolerių per metus. Nenuostabu, jam norint efektyviai užblokuoti tam tikrą stotį tam tikroje teritorijoje reikia turėti bent 2–3 kartus galingesnius siųstuvus.

Sprendimai, kokias užsienio stotis reikia slopinti, o kokias – ne, matyt, būdavo priimami

aukščiausiose SSRS valdžios institucijose, ko gero, komunistų partijos politiniame biure. Iki Michailo Gorbačiovo „perestroikos“ (1985–1989 m.) sovietai iš viso nepripažino, kad cenzūroja tarptautinį eterį. Vėliau oficialiai pripažinta, tačiau imta ieškoti visokias motyvacijų – neva tai esanti tik gynyba nuo „Vakarų ideologinių diversijų“, šalies „kultūrinio identiteto saugojimas“ ir pan.

Tarptautinė elektros ryšių sąjunga ne kartą darė plataus masto sovietų trukdymo peloniguos: trukdyklės buvo peilinguojamos, nustatomi jų šaukiniai, dislokacija. Vakarų šalių telekomunikacijų vadovybė ne tik politiniais, bet ir pragmatiniais sumetimais spaudė Maskvą, kad ši liautųsi slopinusi užsienio radijo stotis: mat nuo trukdymo nukentėdavo ir niekuo dėtų, gretimais dažniais veikiančių radijo stočių transliacijos.

Trukdymai gana netikėtai baigėsi 1988 m. lapkričio 29 d. vėl vakarą (24 val. Maskvos ir Vilniaus laiku). Tą dieną Vilniuje buvo gauta atitinkama telegrama iš Maskvos. Netrukus pareigūnai visą trukdžių dokumentaciją išvežė į Grigiškių popieriaus fabriką. Idomu, jog oficialus SSRS ryšių ministro įsakymas dėl radijo trukdymų nutraukimo pasirašytas tik 1988 m. gruodžio 19 d. Galima spėti, jog pirmiausia nutarimas priimtas aukščiausiu politiniu lygiu, o jau po to viskas „apiforminta“ ministro įsakymu. Tai rodo, jog viena iš politinės cenzūros formų – radijo trukdymas buvo atliekamas SSRS partinės vadovybės valia. Kiek vėliau – 1989 m. – užsienio radijo stočių transliacijos trukdyti liovėsi satelitinės Bulgarijos ir Čekoslovakijos vyriausybės.

Iki šiol (1999 m.) trukdymus, kaip eterio cenzūros formą, tebepraktikuoja Irakas, Iranas, Kinija, Kuba, Mianmaras (Birma), Šiaurės Korėja, Vietnamas, gal dar kai kurios Artimųjų Rytų šalys. Anksčiau užsienio radiją priešokiais yra slopinusios Čilė, Didžioji Britanija, Egiptas, Graikija, Ispanija, Italija, Izraelis, Kipras, Prancūzija, nacių Vokietija, Turkija ir kt. šalys (dažniausiai kilus tarptautinėms krizėms ar kariniams konfliktams). Žinoma, lyginant su sovietiniu radijo trukdžių archipelagu, tai buvo vaikų žaidimai.

Lietuvoje apie 1975 m. vietinė partinė vadovybė svarstė galimybę Alytuje, Druskininkuose, Marijampolėje, gal ir Kaune slopinti Lenkijos televizijos I programą, kuri buvo gerai matoma Pietvakarių Lietuvoje iš naujojo Suvalkų retransliatoriaus. Lenkai jau tuomet parodydavo sovietų cenzoriams kažkuo neįtinkančių filmų, kartais leisdavo sau liberaliau kalbėti, o tai ypač nepatiko nomenklatūrai. Galiausiai slopinti Lenkijos programą taip ir nebuvo pasiryžta („vis dėlto broliška socialistinė Lenkija“), tačiau penktadienį ir šeštadienį iki 1–2 val. nakties pailgėjo respublikinės televizijos programa; šitaip tikėtasi atitraukti žiūrovus nuo Lenkijos televizijos. Prailginta programa iš pradžių buvo rodoma tik Pietų ir Pietvakarių Lietuvoje, tačiau, ėmus skūstis „darbo žmoniems“, suskubta rodyti visur. Galiausiai pristigus lėšų prailgintos programos atsisakyt.

Nutraukus trukdymus, Sovietų Sąjungoje dalis tam skirtų radijo centrų „persikvalifikavo“ – ėmė transliuoti įprastas radiofonines laidas. Kai kurie siųstuvai Rusijoje, Sibire buvo išnuomotuoti „Amerikos balsui“ ir „Vokiečių bangai“ – toms pačioms

stotims, kurias jie anksčiau slopino. Taigi daugelis trukdžių, ypač galingųjų, tolimo veikimo, tebėra užkonservuotos, išsaugotos. Pasikeitus politiniams vėjams Kremliuje, radijo slopinimai gali būti bet kada atnaujinti per 24 val.

Lietuvoje 1989 m. pavasarį ryšių ministro Kosto Birulio įsakymu buvo visiškai demontuotos Klaipėdos ir Šiaulių trukdyklės. Kaune, Žaliakalnyje, liko du bokštai ir techninis pastatas, kurie dabar naudojami „taikiems tikslams“; Panevėžyje (Pažagieniuose) veikia radiofoniniai ir televizijos siųstuvai, o Vilniuje, Algirdo g. 27, kaip minėta, yra Susisiekimo ministerijos Ryšių departamentui pavaldži staiga. Nepatikrintomis žiniomis, Klaipėdoje radijo slopintuvus dirbo nuniokotose žydų kapinėse. Išjungus trukdyklę Šiauliuose, jos pastate įsikūrė kavinė. Vilniuje vienas perdarytas trukdymo siųstuvus kurį laiką transliavo komercinės radijo stoties „Radiocentras“ laidas.

1990 m. rugpjūčio pučo Masikvoje metu sovietai iš savo karinio dalinio Šilėnuose, šiauriau Vilniaus, kelias dienas vidurinėmis bangomis 1557 kHz dažniu slopino Lietuvos radiją – transliavo Alos Pugačiovos ir kt. artistų atliekamus sovietijos šlagerius. Tai vienintelis atvejis, kai slopintas Lietuvos radijas.

Vilniaus televizijos bokštas

pasiūlė padaryti pataisas 1938 m. Konstitucijoje ir įsteigti tam tikrą valstybės instituciją, kuri, jei būtų okupuota valstybė, turėtų testuoti vyriausybės funkcijas ir darbą užsienyje. S. Lozoraičiui susidarė įspūdis, kad ministras pirmininkas Antanas Merkys pritarė pasiuntinių memorandumui, tačiau jis nebuvo įgyvendintas, nes atidėliota jį vykdyti. Vis dėlto galima daryti prielaidą, kad jei pasiuntinių memorandumas būtų buvęs priimtas ir įgyvendintas, iš-eivijos politinis mechanizmas būtų buvęs tvarkomas pagal oficialią Lietuvos Respublikos nustatytą struktūrą, nebūtų kilę įvairių nesutarimų ir nesusipratimų dėl vadovavimo lietuvių išeivijos politiniam centrui Europoje (tai ypač aktualu buvo penktajame–šeštajame dešimtmetyje susiklosčius sudėtingiems santykiams tarp Lietuvos pasiuntinių ir Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto). Tačiau istorija rodo ką kita.

Neįgyvendinus pasiuntinių siūlomo projekto, padėtį mėgino gerinti užsienio reikalų ministras J. Urbšys: 1940 m. birželio 1 d. (tikėtina, kad buvo rašyta ir gegužės 31 d.) jis visiems pasiuntiniams nusiuntė šifruotą telegramą: „Jeigu čia mus ištiktų katastrofa, tai užsieniuose likusias mūsų diplomatijos šefų laikykite Lozoraitį, pirmuoju pavaduotoju Klimą, antruoju Šaulį“. 1938 m. Konstitucijoje nebuvo nurodyta, kad užsienio reikalų ministras turi teisę skirti diplomatijos šefą. Taigi J. Urbšys, tuo metu būdamas užsienio reikalų ministru, t. y. faktiškai diplomatijos šefu, neturėjo jokio juridinio pagrindo skirti į tokias pačias pareigas kito asmens. Tačiau jis nepaskyrė S. Lozoraičio diplomatijos šefu, tik telegramoje įtaigiai pažymėjo „laikykite“, ir tai tik tuomet, jei ištiktų valstybės katastrofa. Po minėtos telegramos pasiuntiniai daugiau negavo jokių paaiškinimų dėl diplomatijos šefo teisių, tačiau nė vienam jų nekilo jokių abejonių dėl šio įtaigaus paskyrimo tikslingumo ir šiuo klausimu nebuvo tarpusavio nesutarimo. Viename Kazio Škirpos laiške JAV lietuvių laikraščiu „Draugas“ teigiama, kad Antano Smetonos ir Ministrų kabineto pasitarime J. Urbšys buvo „autorizuotas vyriausybės vardu“ parengti tokio

(nukelta į 4 psl.)

■ JAV Valstybės departamentas "klaidingais" pavadino Lietuvos žiniasklaidos pranešimus, kad Jungtinės Valstijos nepadeda Lietuvai teisti kaltinamųjų karo nusikaltimais. "JAV Valstybės departamentas daugelį metų teikė įrodymus, kuriuos surinko tam tikrose bylose, taip pat ir techninę pagalbą Lietuvos vyriausybei, persekiojant kaltinamuosius", pareiškė Valstybės departamento atstovas spaudai James Rubin. "Pastarieji pranešimai iš Lietuvos klaidingai tvirtina, kad Jungtinės Valstijos nevisiškai padėjo Lietuvos vyriausybei teisti kaltinamuosius nacių karo nusikaltimais", teigiama sausio 8 d. paskelbtame pareiškime.

■ JAV prezidentas Bill Clinton sausio 8 d. atnaujino susitikimus su Izraelio ir Sirijos derybininkais, kad pastūmėtų juos siekti susitarimo dėl žydų okupuotos žemės grąžinimo mainais į taiką. Tačiau atrodo, kad derybos baigsis, nepasirašius net laikino susitarimo.

■ Šių metų pabaigoje Lenkijoje įvyks šalies prezidento rinkimai. Nors kol kas tik du politikai - buvęs prezidentas Lech Walesa ir Realiosios politikos unijos pirmininkas Janusz Korwin-Mikke - pareiškė norą teikti savo kandidatūrą į Lenkijos vadovo postą, šalies visuomenės nuomonės tyrimo įstaigos įdėmiai seka priešrinkimine

■ Kinų religinės represijos ir žmogaus teisių pažeidimai privertė trečią pagal rangą Tibeto lamą pabėgti iš šalies, sausio 9 d. pareiškė Tibeto vyriausybė tremtyje. "...Sunkios sąlygos religijai, vyrų ir moterų vienuolių areštai, šurkštūs žmogaus teisių pažeidimai ir kinų abejingumas rinpočei Karmapai... būtent tai privertė jį bėgti", pareiškė Tibeto vyriausybės tremtyje religijos ir kultūros ministras Tashi Wangdi interviu "Reuters".

■ 1999-aisiais dėl savo darbo iš viso žuvo 33 žurnalistai, iš jų 10 - karo draskomoje Siera Leonėje, paskelbė Žurnalistų gynimo komitetas. Praėjusiais metais žurnalistams ypač pavojinga buvo dirbti Siera Leonėje.

Blizgančiais viršeliais, angliškai apie rezistenciją

Antanas Dundzila

Kai į rankas imu naują, dominančią knygą, tai jos pavadinimas, pažįstama autoriaus pavardė, apipavidalinimas manys atpalaiduoja tik medikams tiksliai žinoma, liaukose glūdinčių molekulinį junginį ir keli jo miligramai išsiliėja kraujo apytakoje. Pradžiungu! Tuo momentu apima pagunda viską stumti šalin ir tuoj pat godžiai žiūrėti, vartyti, skaityti. Maždaug tokiais jausmais ėmiau į rankas Lietuvos Gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (LGGRTC) 1999 m. Vilniuje angliškai paruoštą, patraukliai išleistą knygą "The Anti-Soviet Resistance in the Baltic States".

Leidinyt tikrai gražiai atrodo, apima 272 puslapius, iliustruotas, padalintas į tris dalis. Lietuvai skirta apie 120 puslapių, Latvijai - 60, Estijai - beveik 90. Turinį sudaro atskirų autorių parašyti straipsniai, jų iš viso 14. Knygą skaityti galima dvejopai. Šiek tiek žinant apie Lietuvos rezistenciją, knygą skaitai ne dėl duomenų įdomumo, bet daugiau su vertinančiu žvilgsniu į autorių, leidėjų pastangas. Antras skaitymo būdas - tai lyg atskridus iš Marso planetos, ieškoti esminių žinių apie pusę šimtmečio vykusį priešinimąsi košmarui kaimyninėje Žemėje. Lietuvis skaitytojas apie Lietuvą šioje knygoje skaitys ir vienaip, ir kitaip, tačiau didelė lietuvių dalis apie Latviją bei Estiją skaitys lyg atskridę iš Marso, nes apie tų kraštų rezistenciją žinome labai mažai. Kadangi knyga išleista pirmučiausia ir buvo skirta "atvykėliams iš Marso". Pastaruoju atveju labai svarbu, kad šie turinį suprastų, kad jis būtų tinkamai, tiksliai pristatytas.

Aš knygą skaičiau abiem būdais: apie rezistenciją gan daug esu girdėjęs, gi lietuvis knygos autorius bent spaudoje iš jų paskelbtų darbų pažįstu. Taigi knygos redaktorius ir vieno straipsnio autorius yra rezistencijos istoriografijoje daug, kūrybingai pasireiškęs Arvydas Anušauskas. Valentino Brandišausko disertacinis rankraštis apie 1940-41 m. okupaciją buvo minėtas kituose leidiniuose. Kas nežino Nijolės Gaškaitės-Žemaitienės raštų bei leidinių? Juozas Starkauskas 1998 m.

pasirodė su kapitaliniu, 540 puslapių veikalu "Čekistinė kariuomenė Lietuvoje 1944-1953". Dalia Kuodytė, talentingai redagavusi "Laisvės kovų archyvo" tomų toms, šiuo metu vadovauja LGGRTCui. Arūnas Streikus savo straipsnius yra skelbęs LGGRTC periodikoje. Šalia straipsnių autorių dar minėtini bendradarbiai. Tai anglų kalbos redaktoriai Z. Šiušaitė ir J. Everatt, leidinį labai patraukliai apipavidalinusi V. Gasiūnaitė. Techniškai išleidimu rūpinosi ir autorines teises gavo keistu vardu veikianti, Lietuvoje savo leidiniais pasižymėjusi 1993 m. įsteigta Du Ka leidykla.

Knygos viršelio antrame puslapyje išklijuotas keistokas lapelis. Amerikoje platinamuose egzemplioriuose tame lipnuke (lietuviškai!) yra toks įrašas: "Lietuvos kovų ir kančių istorijos serijos IX tomas, Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Išleista su JAV Lietuvių Fondo parama ir PLB valdybos darbų rėmėjų aukomis". Hmmm... Apie šį reiškinį teiravausi Vilniuje ir PLB centre, Amerikoje. LGGRTCas atsakė, kad leidėjas yra jų įstaiga, kad PLB tik nupirko "didesnį egzempliorių kiekį". PLB į mano užklausimą nereagavo. Keista čia dar ir dėl to, kad tebelaukiame 1997 rudenį JAV LB taryboje pažadėtojo, jau paskutinio, šeštojo kovų ir kančių serijos tomo. Taigi čia, atrodo, persokta nuo penktojo į devintąjį, serija tebeeina. Neaišku ir keis- Knygos pavadinimas svarbu, nes pasako, apie ką leidyne rašoma ir, kaip minėjau, skaitytoji čiurkšteli ir kraują kokio nors adrenalino. Mūsų leidinio pavadinimas skatina manyti, kad knygą bendrai apims priešsovietinę rezistenciją Pabaltijyje. Redaktorius įvade tai patvirtina, bet vėliau paneigia (čia vėl truputį keista). Taigi teigiama, kad knygos tikslas yra duoti bendrą rezistencijos vaizdą ("general view", puiku!), tačiau jau sekančiame skirsnys rašoma, kad knygoje šios temos išsamios istorijos nerasime. Tolimesnėje to pat sakinio dalyje skaitytojas šiek tiek keistokai nuvedamas prie rezistencinių šaltinių suminėjimo, kurie "ši-

knygą išskiria iš kitų panašių leidinių". Šiaip jau neieškant priekabių, reikia pastebėti, kad įvado kokybę smukdo prasta anglų kalba. Blogai išversti įvado sakiniai taip pat žaloja šiaip jau puošnų, sulenktą viršelį, kuriame paprastai telpa ypatingesni turinio bruožai (pvz., aplanką skaitant, vienoje vietoje tenka gerai pagalvoti, ar komunistinis režimas Pabaltijyje nebuvo suvaržytas tarp 1940 ir 1958...)

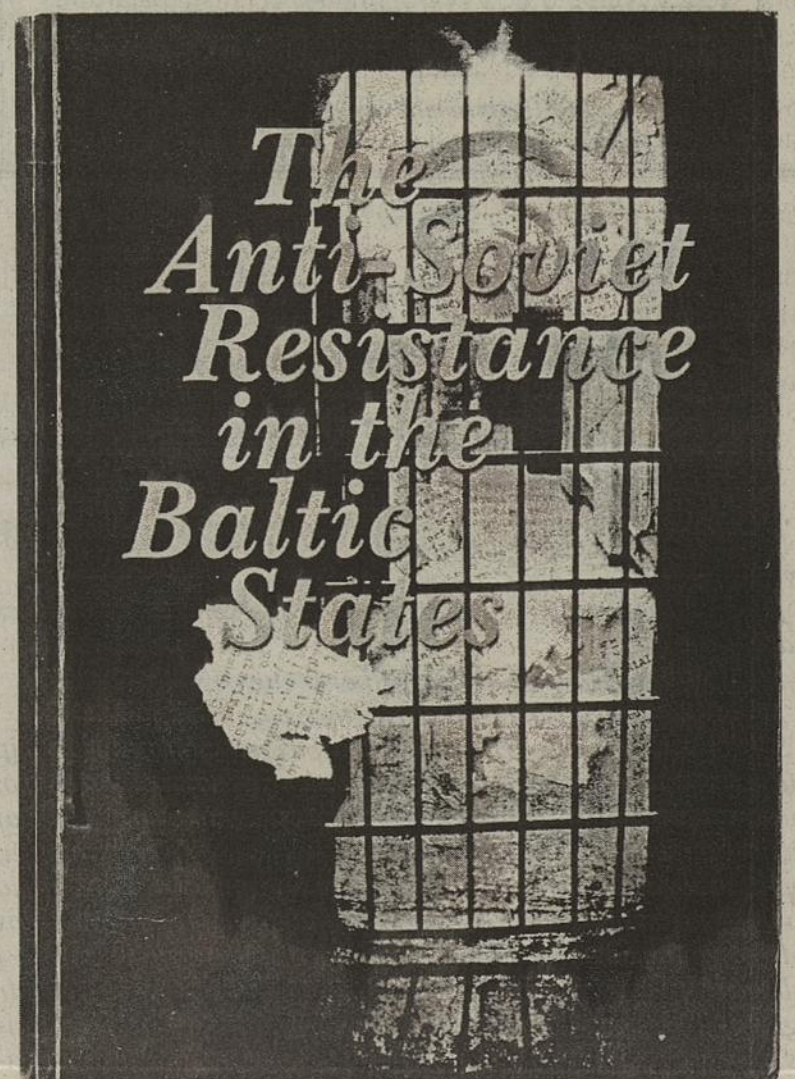
Lietuvai knygoje skirti šeši straipsniai, Latvijai - penki, o Estijai trys. Krito į akis vienas iš Latvijos straipsnių, kuriame kalbama apie vokiečių okupaciją, trukusią nuo 1941 liepos iki 1945 gegužės mėn. Čia tai jau keista: (1) priešsovietinės rezistencijos knygoje patalpin-tas rašinys apie vokiečių okupaciją ir (2) tos okupacijos pabaiga Latvijoje sutapatinta su II-jo Pasaulinio karo pabaiga. Įtariau korektūros klaidelę, tačiau 131 psl. didelėmis raidėmis, lygiai taip pat užrašytas straipsnio pavadinimas: "Rezistencija Latvijoje nacių okupacijos metu (1941 liepa - 1945 gegužė)". Permetus tekstą akimis, straipsnyje vis tik rašoma apie rezistenciją prieš vokiečius, o vėliausia minėta data yra 1945 vasaris. Nei su akiniais iš Marso, nei be jų šio straipsnio atsiradimo knygoje taip ir nesupratau. Pasilieku prie savo ankstyvesnio įsitikinimo, kad naciai vis tik buvo ne sovietai.

Nereikia ilgai galvoti, kad knygai rašant "The NKVD-MVD-MGB Army" straipsnį J. Starkauskui nereikėjo medžiagos toli ieškoti, nes jis po ranka turėjo savo parašytą, jau anksčiau minėtą knygą. Deja, ar atskridus iš Marso, ar lietuviškoje aplinkoje, nuosekliau domintis, straipsnyje akys raibdalinių numerių, vietovių, datų ir detalių skaitantys dėsty-tymas būtų suprantamesnis su Lietuvos žemėlapiu ir bent kai kurių duomenų surikiavimu į lenteles ar schemas. Anglų kalba šiam straipsnyje bene tobuliausia, straipsnis lengvai skaitosi.

N. Gaškaitės-Žemaitienės straipsnis "The Partisan War in Lithuania from 1944 to 1953" yra neabejotinai geriausiai parašytas iš tų šešių apie Lietuvą. Autorė temą dėsto nuosekliai, nuo jos nenuklysta, žino iki kokių detalių reikalus aiškinti - tiek skaitytoji iš Marso, tiek lietuviui iš Amerikos. Vienintelis trūkumas - kai kur vertime naudota terminologija.

D. Kuodytės "The Contacts between the Lithuanian Resistance and the West" - tai žodis žodinė vertimas iš 1997 m. Nr. 2 "Genocide ir rezistencijoje" tos pačios autorės paskelbto rašinio "Lietuvos rezistencijos ryšiai su Vakarais". Originale tas straipsnis lietuviui buvo aiškesnis ir gal net įdomesnis, tačiau

savo lyginamuoju "A Comparison of the Armed Struggles for Independence in the Baltic States and Western Ukraine". Čia galima klausti, kodėl šioje knygoje tokio lyginimo iš viso reikėjo. Gal tuo bandyta išryškinti koki nors pokarinės rezistencijos prieš sovietus standartu tapusį bruožą? Jei taip, tai jis

Knygos "The Anti-Soviet Resistance in the Baltic States" viršelis

anglų kalboje, skaitytoji iš Marso, su juo jau sunkiau. Viena, "Vakarų" autorė ima daugumoje kaip VLIKą ir tik antroje vietoje - prancūzų, britų bei amerikiečių žvalgybas. Antra, verčiant į anglų kalbą, nesiskaitytą su tikriniais daiktaklaidelės (juk, pvz., 1945 m. pabaigoje į Lietuvą nuvykęs Klemensas Brunius į Vakarų daugiau nebegrįžo). Sunku taip pat suprasti, kodėl skaitytoji iš Marso gali būti išvis reikšminga skaityti apie VLIKą - Diplomatinijos Šefo nesutarimų niuansus ir t.t.

"The Resistance of the Church to the Soviet Regime from 1944 to 1967" rašinyje A. Strikus nustebina, savo pasakojimą sustabdydamas 1967 metais. Kodėl neminėta, pvz., Katalikų Bažnyčios kronika, argi po 1967 m. religinio priešinimosi daugiau nebebuvo?

Į antrosios okupacijos straipsnių grupę įeina knygos redaktorius A. Anušauskas su

liko neišryškintas. Straipsnio pradžioje teigiama, kad temos tikslas yra, remiantis sovietų dokumentais, lyginti rūpimus rezistencijos judėjimus. Ar rūpestis sovietiniais duomenimis ir yra šio straipsnio esmė? Išvados autorius randa priešinimo aiškūs, intuityviai nujaučiami be įrodinėjimų. Gi apie pradžioje minėtą dokumentų apimtį bei palyginimą - nė žodžio. Tiesa, nesilaikyta ir straipsnio apimties: kai kuriose lentelėse, šalia pabaltijiečių ir ukrainiečių, įrašyti ir gudai.

V. Brandišauskas rašo apie rezistenciją pirmosios okupacijos metu: "Anti-Soviet Resistance in 1940 and 1941 and the Revolt of June 1941". Straipsnis patvirtina jau anksčiau mano susiformuotą nuomonę, kad rezistencijos istorikai šiais laikais Lietuvoje daug dalykiškiau ir geriau dorojasi su antrosios okupacijos įvykiais, o pirmosios okupacijos bei Sukilimo (nukelta į 6 psl.)

LAURYNAS JONUŠAUSKAS

Lietuvos diplomatinė tarnyba
1940-1941 m.

1

(atkelta iš 3 psl.)

turinio telegramą. J. Audėnas savo atsiminimuose rašė, kad vyriausybės nariai nebuvo apie tai informuoti ir kad jis apie J. Urbšio telegramą sužinojo tik po karo. A. Smetonos ir J. Urbšio pasikalbėjimą dėl diplomatijos šefo skyrimo mini ir paskutinis nepriklausomos Lietuvos krašto apsaugos ministras gen. Kazys Musteikis, buvęs to pokalbio liudininku. Anot gen. K. Musteikio, buvo svarstomos P. Klimo, J. Šaulio ir S. Lozoraičio kandidatūros, tačiau galiausiai nutarta pasirinkti pastarąjį, nes, A. Smetonos manymu, P. Klimas buvo nutoles nuo Lietuvos reikalų, kadangi apie 20 metų negyvenęs joje. Dr. J. Šaulio žmona buvo nelietuvė, o jo posūnis ar posūniai tarnavo vokiečių kariuomenėje. A. Smetona pats paminėjo S. Lozoraičio kandidatūrą, sakydamas, kad „nors dar jaunas, bet turi galvą“, daug praktikos ir „visus Lietuvos reikalus gerai žino“. Įvykusį tokio turinio pokalbį patvirtino ir A. Merkulis monografijoje apie A. Smetoną. Taigi tikėtina, kad J. Urbšys, prieš siųsdamas telegramą pasiuntiniams dėl diplomatijos šefo skyrimo, šį klausimą jau buvo aptaręs su prezidentu.

1940 m. birželio 17 d. Lietuvoje buvo sudaryta nauja vyriausybė, kurioje svarbius postus gavo šalyje gerai žinomi asmenys: Vincas Krėvė-Mickevičius, Ernestas Galvanauskas, Vincas Vitkauskas. Tai susilpnino LDT budrumą. Tuometinio Lietuvos užsienio reikalų ministro V. Krėvės-Mickevičiaus birželio 22 d. telegramoje visoms pasiuntinybėms, išskyrus Maskvą ir Paryžių, rašoma, kad „sovietų įgulos atėjo ne krašto santvarkos keisti, o prisidėti

prie apsaugojimo nuo eventualių karo pavojų“, o birželio 26 d. telegramoje Lietuvos pasiuntinybei Berne rašė, jog naujoji vyriausybė „bus lojali tarptautiniams pažadams ir kartu saugos Lietuvos nepriklausomybę“. Tai irgi klaidino užsienyje likusią LDT. Remiantis kai kuriais to meto Lietuvos pasiuntinių laiškais, galima daryti prielaidą, kad pirmomis okupacijos savaitėmis pasiuntiniai nebuvo gerai informuoti apie krašto padėtį. Iš Lietuvos gaunama informacija dažnai būdavo neišsami ir gana prieštarin-ga. Lietuvos pasiuntinys Vašingtone Povilas Žadeikis birželio 26 d. telegramoje rašė, kad „Lietuvos naujoji vyriausybė nuoširdžiai eina lietuvišku ir nepriklausomu keliu, kaip radikalus jis nebūtų“. Panašias mintis birželio 28 d. telegramoje dėstė ir pasiuntinys Stokholme Vytautas Jonas Gylis: „...pilnai sutikdami su manimi, kad Lietuvoje viešpatauja tvarka ir ramybė, švedai vis tiek stato klausimą, ar mes galime išsilaikyti savarankiškai ir ateityje...“ Vėliau P. Žadeikis į Kauną išsiųsioje telegramoje klausė, „ar visoms partijoms leista laisvai veikti ir kada numatomi seimo rinkimai“. Buvusio diplomato Edvardo Turausko monografijoje minima, kad pasiuntinys Berne dr. J. Šaulys iš pradžių taip pat turėjo iliuzijų bendradarbiauti su naująja vyriausybe. Lietuvos pasiuntinys Pietų Amerikoje Kazimieras Graužinis, rezidavęs Argentinoje, rašė, kad Brazilijoje manoma, jog naujoji Lietuvos vyriausybė yra „sovietų primesta ir esanti jų įrankis“; Urugvajaus spauda nuogąstauja, kad Lietuvoje „įsigalės sovietų režimas“.

1940 m. birželio pabaigoje Lietuvos pasiuntinys Berlyne K. Škirpa, norėdamas daugiau sužinoti apie krašto padėtį, pats apsilankė Lietuvoje. Grįžęs į Berlyną, liepos 1 d. laiške kitiems Lietuvos pasiuntiniams jis rašė, kad „į naują Vyriausybę tenka žiūrėti kaip į sovietų politikos Lietuvoje įrankį“, kad naujasis Seimas gali priimti nutarimą prijungti Lietuvą prie Sovietų Sąjungos. Tikėtina, jog šis K. Škirpos kreipimasis paskatino Lietuvos diplomatijos šefą „Liaudies seimo“ susirinkimo išvakarėse pasiuntiniams telefonu pranešti, kad, jei seimas balsuotų už Lietu-

vos prijungimą prie SSRS, reikėtų pareikšti protestą ir, jei tektų perleisti Lietuvos atstovybių pastatus, vengti juos atiduoti sovietams.

Kyla klausimas, kodėl Lietuvos pasiuntiniai tik 1940 m. liepos mėn. sukruto dėl galimo protesto prieš Lietuvos valstybės okupaciją? K. Škirpa į šį klausimą atsakė taip: „1) Maskvos ultimatumas nebuvo atmetas ir sovietų agresijai ginklu nesipriešinta; 2) Prezidentas A. Smetona, pasitraukdamas į užsienį, paliko A. Merkio Vyriausybę krašte dar dėtis su sovietais ir net pavedė A. Merkiui pavaduoti jį Respublikos Prezidento pareigose; 3) A. Merkys irgi ne tik neprotestavo, bet nė nebandė pasitraukti į užsienį, kada jam paaiškėjo, jog bet koks kompromisinis susitarimas su V. Dekanozovu yra neįmanomas“. Šis K. Škirpos paminėtas teisinis aspektas, informacijos apie krašto padėtį trūkumas ir ta aplinkybė, kad vyriausybės nariais tapo kai kurie nepriklausomoje Lietuvoje gerai žinomi asmenys, sulaukė Lietuvos pasiuntinių reakciją į politinius pokyčius Lietuvoje. Viena priežasčių galėjo būti ir tai, kad nei Lietuvos Ministrų Kabinetas, nei Užsienio reikalų ministerija iki 1940 m. birželio 15 d. Lietuvos diplomatinėms atstovybėms nebuvo parengusi jokių instrukcijų (išskyrus minėtą užsienio reikalų ministro J. Urbšio telegramą dėl diplomatijos šefo), kuriomis jos turėjo vadovautis, jei valstybė ištiktų katastrofą.

Diplomatinių atstovybių „gniaužimo“ taktika pradėjo ryškėti nuo 1940 m. liepos 6 d., kai užsienio reikalų ministras V. Krėvė-Mickevičius išsiuntinėjo telegramas atstovybėms Romoje, Vatikane ir Berne, kviesdamas visus dėl tarnybinių reikalų („pranešimo padaryti“) greitai atvykti į Kauną. Liepos 17 d. tokia telegramą gavo ir Lietuvos pasiuntinys Prancūzijoje P. Klimas (Lietuvos pasiuntinybėje Paryžiuje P. Klimas savo įgaliojimus buvo palikęs patarėjui S. A. Bačkiui ir su Prancūzijos vyriausybe pasitaręs į šalies pietus), liepos 18 d. - Lietuvos pasiuntinys Švedijoje V. Gylis.

(bus daugiau)

Sveikatos kertė

Mankšta

Du žodžius mes labai tankiai vartojame - tai Gyvybė ir Gyvenimas. Dažnai juos sutapatiname, manydami, kad tie žodžiai reiškia tą patį. Bet taip nėra. Nėra gyvenimo be gyvybės. Kai kuriais atvejais dabartinė moderni medicina palaiko gyvybę, bet gyvenimas yra išnykęs, jo nėra. Moderni medicina pratęsia mūsų gyvybę. Gyvenimo pratęsimas priklauso nuo mūsų pačių. Jį labai sunku nusakyti vienu sakiniu: į jį įeina jausmai, protavimas, socialinis bendravimas, religiniai įsitikinimai.

Kad gyvenimą palaikytume, mūsų kūnas, visi jo organai privalo kuo tikslingiau veikti, funkcionuoti. Yra pasakymas: "Mes senstame, bet nesidarome išmintingesni, nes sapnai mūsų širdyse lieka tie patys!"

Nuo neatmenamų laikų rašytojai, poetai, filosofai, teologai kalbėdami, rašydami apie gyvenimą vis mini širdį: "Rudenėlio naktis, rudenėlio naktelė, abejonė gili mano širdį vis gelia..." (iš operos "Gražina"). Jie taip rašė ir klabėjo sąmoningai, žinodami, kad širdis yra vienas iš svarbiausių organų, kuris palaiko mūsų gyvybę ir tuo pačiu mūsų gyvenimą. Reikia primygtinai pabrėžti, kad norint turėti kuo pilnesnį gyvenimą ir kiti mūsų organai: raumenys, kaulai, kraujo apytakos organai, plaučiai, smegenys ir t.t. turi kuo veiksmingiau ir tiksliau atlikti savo paskirtį.

Norint šį tikslą pasiekti, visi šie organai turi būti mankštinami, kad sustabdytų jų senėjimo procesą. Mankšta turi būti nuolatinė: po pusvalandį, valandą kiekvieną dieną ar bent tris, keturis kartus per savaitę. Mankšta, fiziniai pratimai sensančiam žmogui yra galimi ir, sakyčiau, būtini, jei jis yra sveikas. Pradedant mankštos programą, būtina nuodugniai ir detalai pasitikrinti. Žmonės, sergą širdies ar plaučių ligomis, gali daryti mankštą, bet tik specialiai prižiūrimi, nebūtinai gydytojo. Tokios specialios priežiūros patarimai šiame krašte yra gana brangūs. Žinoma, yra būtina periodiškai tikrinti

sveikatos būklę pas gydytoją. Žmonės, kurie yra sveiki, neturi ypatingų ligų, mano nuomone, gali susidaryti mankštos programą patys, be jokių ypatingų specialistų patarimų.

Tokia bendra mankštos programa turi apimti judesius, kuriuose dalyvauja kuo didesnis skaičius kūno organų. Tai būtų vaikščiojimas (ne bėgimas), mažiausiai 1-2 km per dieną, sodininkystė, plaukimas, važinėjimas dviračiu; sporto srityje - golfas, tenisas... Nepatartčiau pradėti žaisti futbolo ar krepšinio.

Baigdamas turiu primygtinai pabrėžti, kad kiekviena mankšta, fiziniai pratimai turi būti daromi su saiku. Ką bedarytumėte, kai tik pajaučiat, kad trūksta kvapo, sustokite, pailsėkite ir, kai vėl pradėsite normaliai kvėpuoti, tęskite mankštą.

Jei pradėjus mankštą iš naujo, vėl pritrūksta kvapo, nusto- kite ir būtinai paprašykite savo gydytojo, kad patikrintų jūsų sveikatą, ypač plaučius ir širdį.

Ir vėl apie širdį. Darant mankštą, mūsų kūnas reikalauja mažiausiai 50 procentų deguonies daugiau (priklauso nuo mankštos pobūdžio) negu ramybėje. Deguonį į visus kūno organus per kraują pasiunčia širdis. Kai širdis nepajėgia padidinti deguonies kiekio, tai ji, širdis, pradeda atiduoti savo deguonį. Kai širdies raumenys nustoja gauti pakankamai deguonies, jie pradeda silpnėti, bet vis tiek turi veikti. Simptomas - širdies skausmas; ši kartą tikras, o ne jausmų sukeltas. Jei deguonies trūkumas nesustabdomas, o raumenys vis verčiami dirbti, raumenys miršta - širdies ataka. Priežastys, kai širdis nepajėgia aprūpinti kūno didesniu deguonies kiekiu, yra dvi:

1. negauna deguonies iš plaučių;
2. širdies raumenys nusilpę, pasenę ir nepajėgia iš plaučių siurbti turtingo deguonies kraujo ir kartu nepajėgia išpumpuoti iš plaučių didesnio kraujo kiekio į periferijas. Tai sukelia būklę, kurią vadinam "be kvapo", ir kartu skauda širdį.

Alfonsas Viliūnas

2000 metų ŠALFASS-gos varžybų kalendorius

Pateikiame 2000-ųjų metų ŠALFASS-gos varžybinių kalendorių, pagal visuotinio ŠALFASS-gos suvažiavimo, įvykusio 1999 m. lapkričio 13 d. Clevelande, nutarimus bei vėlesnius papildymus. Dalis varžybų dar tebėra planuojamos ir jų datos bei vietos dar nenustatytos. Visų varžybų išsamios detalės, pabrėždus laikui, bus pranešamos klubams ir sutrauktai skelbiamos spaudoje. Šis kalendorius apima tik metines ŠALFASS-gos ir Baltiečių Sporto federacijos pirmenybes bei kitokias platesnės apimties varžybas.

2000 m. Š. Amerikos lietuvių **Kalnų slidinėjimo pirmenybės** įvyks 2000 m. vasario 26 d. Mont Garceau slidinėjimo kurorte, Saint Donat, Quebec, Kanadoje, apie 70 mylių į šiaurę nuo Montrealio. Vykdo ŠALFASS Kanados sporto apygarda ir Montrealio lietuvių slidinėjotojai. Informacija: Rimas Kuliavas, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4; tel. 416-766-2996; faksas 416-766-5537; E-mail: kuliavas@compuserve.com Taipogi informuoja: Rytis ir Vilija Bulota, tel. 514-344-

8256, arba 819-424-2803; faksas 450-698-3159; E-mail: viliabulota@hotmail.com

2000 m. ŠALFASS-gos **vyrų senjorų** (35 m. ir vyresnių) **Krepšinio pirmenybės** vykdo Detroito LSK Kovas, 2000 m. kovo 25 ir 26 d. Detroito, MI. Informuoja: Vytautas Polteraitis, 15209 Lakewood, Plymouth, MI 48170. Tel. 734-420-3137. E-mail: vytop@aol.com

50-sios jubiliejinės Š. Amerikos lietuvių sporto žaidynės įvyks 2000 m. gegužės 5, 6 ir 7 d., Baltimorėje, MD. Vykdo Baltimorės Lietuvių Atletų klubas. Programoje - 2000 m. ŠALFASS-gos pirmenybės šių sporto šakų: a) vyrų, moterų, jaunių A ir mergaičių A krepšinio; b) vyrų ir moterų tinklinio; c) stalo teniso; d) šachmatų; e) plaukimo; f) kėgliųvimo; g) raketbolo; h) rankos lenkimo. Informuoja: Viktoras Sajauskas, 9184 Windflower Dr., Ellicott City, MD 21042. Tel. 410-418-8344. Faksas 410-418-5525. E-mail: rsajauskas@msn.com

2000 m. Š. A. lietuvių **Stendinio (Trap) sportinio šaudymo pirmenybės** įvyks 2000 m. gegužės 13 d. Hamiltono LMŽK "Giedraitis" šaudykloje. (nukelta į 7 psl.)

Kugelis

6 porcijoms paruošti reikia:

10 didelių bulvių
1 lazdelė sviesto
¼ sv. supjaustytų rūkytų lašinių
1 nedidelio susmulkinto svogūno
½ puodelio manų kruopų
2 kiaušinių
druskos ir pipirų

Gaminimo receptas

Nulupkite ir smulkiai sutarkuokite bulves. Lašinius pakepinkite keptuvėje, sudėkite sviestą ir susmulkintą svogūną. Pakepinkite, kol pagels. Pakepinktus lašinius su svogūnu ir likusius produktus sudėkite į bulvių masę. Gerai išmaišykite. Supilkite masę į skardą ir kepkite 425°F temperatūroje 10 minučių. Po to temperatūrą sumažinkite iki 350°F ir kepkite dar 45 minutes arba kol kugelio paviršius taps gražiai rusvas. Valgykite su grietine.

* * *

Liesas kugelis

6 porcijoms paruošti reikia:

10 didelių bulvių
¼ puodelio šaldyto kiaušinių produkto, atšildyto (frozen egg product, thawed)
½ puodelio lieso pieno
1 nedidelio susmulkinto svogūno
2 šaukštų aliejaus, druskos, pipirų

Gaminimo receptas

Nulupkite ir smulkiai sutarkuokite bulves. Susmulkintą svogūną pakepinkite aliejuje, kol pagels. Svogūną, pašildytą liesą pieną ir likusius produktus sudėkite į sutarkuotų bulvių masę. Gerai išmaišykite. Padenkite skardos paviršių riebalais, kad, kepat, kugelis nepriliptų. Supilkite masę į skardą ir kepkite 425°F temperatūroje 10 minučių. Po to temperatūrą sumažinkite iki 350°F ir kepkite dar 45 minutes arba kol kugelio paviršius taps gražiai rusvas. Galite valgyti su varške arba sumažinto riebumo grietine.

Norime pažymėti, kad, deja, bulvės mėgsta riebalus, todėl "sveikojo" kugelio versija skoniu nesivaržo su savo pirmtaku, gamintu pagal močiutės receptą.

Artimiausios ŠALFASS-gos varžybos

2000-ųjų metų ŠALFASS-gos varžybinis kalendorius bus paskelbtas netrukus. Artimiausios 2000 metų varžybos:

2000 m. ŠALFASS-gos Kalnų slidinėjimo pirmenybės įvyks 2000 m. vasario 26 d. Mont Garceau slidinėjimo kurorte, Saint Donat, Quebec, Kanadoje, apie 70 mylių į šiaurę nuo Montrealio. Informuoja: Rimas Kuliavas, 297 Kennedy Ave., Toronto, Ont. M6P 3C4. Tel. 416-766-2996. Faksas: 416-766-5537. E-mail: kuliavas@compuserve.com

2000 m. ŠALFASS-gos vyrų senjorų (35 m. ir vyresnių) Krepšinio pirmenybės vykdo Detroito LSK Kovas 2000 m. kovo 25 ir 26 dienomis Detroito, MI. Informuoja: Vytautas Polteraitis, 15209 Lakewood, Plymouth, MI 48170. Tel. 734-420-3137. E-mail: vytop@aol.com

ŠALFASS-gos Centro valdyba

Atsiųsta paminėti:

1. Lithuanian Papers, Volume 13, 1999. / The Lithuanian Studies Society at the University of Tasmania, 1999. Kaina \$7.00.
2. Juozė Krištolaitytė, Pavarario juėjai. / Vilnius, 1999. Kaina sutartinė. (nukelta į 6 psl.)

"Aro" taurės turnyras

Šeštadienį, gruodžio 4 d., Philadelphiaje įvyko "Aro" taurės krepšinio turnyras. Dalyvavo 10 komandų iš Washington, DC, New Yorko ir Philadelphiajos.

Rungtynės tęsėsi visą dieną nuo 9 val. ryto iki 6 val. vak. Jaunių E grupės taurę laimėjo "Aras". Rungtynės buvo intensyvios, vaikai žaidė energingai ir tik žaidynių pabaigoje "Arui" pasisekė nugalėti New Yorko LAK.

New Yorko LAK komanda laimėjo mergaičių C grupėje pirmą vietą. Jų žaidimas buvo greitas, energingas ir jos sėkmingai įveikė "Aro" mergaičių komandą.

Berniukų B grupės pirmenybės buvo žaidžiamos tarp Philadelphiajos "Aro" ir NY LAK. Po karštų rungtynių "Aras" nugalėjo LAK ir laimėjo pirmos vietos taurę.

Vyrų grupės taurę laimėjo NY LAK A komanda. Rungtynės dėl pirmos vietos įvyko tarp dviejų New Yorko komandų - LAK "A" ir LAK "B". LAK "B" pirmavo beveik per visas rungtynes. Likus tik 2 minutėms, LAK "A" prisivijo LAK "B", o likus 30 sekundžių, persvėrė rezultatą ir laimėjo

pirmos vietos taurę.

Po rungtynių įvyko smagus linksma vakaris Lietuvių Namų salėje. Sportininkai ir svečiai galėjo pasivaikinti skania vakariene, padainuoti, pažaisi įvairius žaidimus ir laimėti daug sportinių prizų. "Žalgirio" krepšinininkų marškinėlius su Lietuvos rinktinės parašais, Seton

Hall, Rutgers ir Delaware komandų krepšinio marškinėlius, kuriuos paaukojo jų žaidėjai Rimas Kaukėnas, Alvydas Tenys ir Kęstutis Marčiulionis, ir daug daugiau prizų.

"Aro" taurės pirmas turnyras įvyko labai sėkmingai. Tikimės, kad sekančiais metais dalyvaus daug daugiau komandų iš kitų rytinių valstijų.

Rimas Gedeika

Vyrų čempionai – New Yorko LAK

Žaidžia "Aras" prieš New Yorko LAK komandą. Kąstytis Mauricas meta kamuolį – ir vėl du taškai!

Gruodžio 5-8 dienomis Washingtono lankėsi Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo viceministrė Vaiva Vebraitė. Viceministrė lankėsi Valsybės bei švietimo departamentuose, Pasaulio Banke, susitiko su Amerikos Žydų komiteto bei B'nai B'rith atstovais, APPLE Prezidentė Emilija Sakadolskiene, Maryland universiteto Pedagogikos koledžo delegacija.

Chicagietė poetė Eglė Juodvalkė praėjusių metų spalio 11 d. skaitė savo eilėraščius Vilniuje, Rašytojų klube poezijos ir muzikos valandoje "Varinė šilko kasa". Lietuvos valstybinis instrumentalistų kvartetas atliko M.K. Čiurlionio, W.A. Mozarto ir L. van Beethoveno kūrinius.

Fotografijos paroda "Šiandieninė lietuvių fotografija" veikė praėjusių metų rugsėjo mėnesį J. Sudeko fotografijos namuose, Prahėje, Čekijoje. Buvo pristatyti fotomenininkų klasikų A. Sutkaus, A. Macijausko, R. Požerskio, A. Kunčiaus darbai. Parodą aplankė daug užsienio svečių. Renginį savo atsilankymu pagerbė ir Lietuvos prezidentas A. Adamkus, pripažinęs, jog fotografija esanti jo aistra. Parodos proga čekams buvo perduotos Lietuvos fotomenininkų s-gos fonde išsaugotos žymaus čekų fotografo Jano Šmoko archyvinės nuotraukos.

Reikšmingas leidinys - katalogas "Newberry Lituania" neseniai pasirodė Chicagoje. Jo sutiktuvės įvyko 1999 m. spalio 23 d. Newberry bibliotekoje, kuri jau beveik šimtmetį saugo geriausias lietuviškas knygas, spausdintas iki 1904 metų. Naująjį leidinį sudarė Illinois un-te Lituaniistikos katedroje dėstantis dr. Giedrius Subačius ir jo žmona Giedrė, administracinius dalykus tvarkant bibliotekos programų centro direktorei Mary Janzen. Leidimu rūpinosi pirmosios lietuviškos knygos paminėjimui sudarytas JAV LB komitetas, finansavo Lietuvių Fondas, spausdino "Draugas", iš lietuvių į anglų kalbą išvertė Jurgis Arvydas Anyšas ir Laima Petrauskaitė Vander-Stoep. Daug pagelbėjo bibliotekos mokslo darbuotojas dr. Paul Gehl. Kataloge aprašytos 92 knygos.

Vilniaus dailės akademijos Keramikos katedroje jau treči metai rengiamai seminarai, simpoziumai, parodos. Pernai (rugpjūčio 23-rugsėjo 14 d.) pirmą kartą buvo surengtas tarptautinis keramikos dėstytojų ir studentų seminaras. Dalyvavo Lietuvos, Latvijos ir JAV keramikai. Simpoziumą-parodą suorganizavo Keramikos katedros dėstytojas R. Jakimavičius, pasidžiaugęs, kad įgyvendintas šio renginio tikslas - suresta dar viena didelė lauko krosnis akmenis masei degti. Simpoziumo dalyviai pabendraavo, pasikeitė žiniomis, užmezgė naujų ryšių.

Dr. Jonas Stiklorius, žinomas teisininkas ir visuomenės veikėjas, mirė praėjusių metų lapkričio 28 d. Philadelphiaje. Velionis turėjo du teisės mokslo daktarus, bendradarbiavo išeivijos periodinėje spaudoje, Bostone leido Lietuvių enciklopedijoje, sekretoriavo VLIKE, rėmė atskirusi Klaipėdos universitetą.

Škaitytojai rašo "Darbininkui"

Našlaičiai neliko pamiršti

1996 m. lapkričio 30 d. laikraštyje "Ukmergės diena" perskaičiau straipsnį "Šeši vaikai augina tėtį ir senelę". Vyriausiajai mergaitei Ramintai Rakauskaitei tuo metu, kai mirė mama, buvo tik 12 metų. Sukrėsta tokios skaudžios nelaimės, kreipiausi į "Ukmergės dienos" vyr. redaktorių, kad atsiųstų šios šeimos adresą, o tuo pačiu kreipiausi į Apreiškimo parapijos parapijiečius pagalbos. Buvo labai gera proga perduoti sušelpus pinigus į Lietuvą. Tą dieną atvažiavęs Vytas Landsbergis jaunesnysis Apreiškimo parapijos salėje rodė dokumentinį filmą apie S. Lorzaitę. Visų parapijiečių dėka surinkau 240 dolerių ir perdaviau Vytautui, kuris, važiuodamas į Panevėžį, užsuko į Ukmergę perduoti našlaičių tėvui surinktą šalpą. Nuoširdžiai dėkoju visiems parapijiečiams, tuo metu prisidėjusiems prie šalpos. 1998 m.

Ponia Ina Jasaitienė su savo globjamais našlaičiais ir jų amžiną atilį senelę

RigaVen Travel Inc.

- We have GREAT CRUISES •
- Tours to Ireland, Scotland, England and Europe •
- Discover Costa Rica •

SPECIAL REDUCED FARES
to **VILNIUS**
starting at \$406.00

with

"Call for Details"

Call
INESE ZAKIS

136 W. Main St., Bay Shore, NY 11706
Tel. 516-665-4455 Fax 516-665-6164
1-800-291-8311
E-mail: RigaVen@worldnet.att.net

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- Siuntiniai į Lietuvą su pristatymu į namus
Siuntinius į Lietuvą vėl pradėsime siųsti vasario mėnesį. Pirmas konteineris bus siunčiamas Velykoms. Kaip jau įprasta, konteinerių datos ir siuntinių surinkimo datos bus skelbiamos "Darbininko" laikraštyje ir kiekvienas siuntėjas informaciją gaus asmeniškai paštu.
- Labdaros siuntiniai per GIFT OF HOPE programą
- Perkraustymo į Lietuvą paslaugos
- Pinigų persiuntimas į Lietuvą
- Pigios telefono paslaugos
- Telefono kortelės skambinti į Lietuvą
- Siuntinių persiuntimas iš Lietuvos į Ameriką (tik didesniais kiekiais)
- Perkraustymas iš Lietuvos į Ameriką
- Komercinės siuntos iš Lietuvos į Ameriką

Rakauskų vaikučius vėl ištiko nelaimė. Mirė jų mylima močiutė. Turiu dabar jau 15 metų nuoširdžią draugę, kadangi tarp mūsų ryšys nenutrūko. Neliko našlaičiai pamiršti. Mažoji Raminta rašo: "Geroji teta Inutė ir dėdė Tadas Jasaičiai mūsų nepamiršta. Jų dėka ir mūsų mažieji dabar vaikšto švarūs, nes už jų atsiųstus pinigus nusipirkom skalbimo mašiną, televizorių..."

Kas gi ta geroji teta ir dėdė? Tai Inutė ir Tadas Jasaičiai, kurie gyvena Great Neck, L.I. Jie užaugino savo dvi dukras, turi 4 anūkus. Savo rūpesčių sočiai, tačiau dar atsiranda laiko bei lėšų ir Lietuvos našlaičiams. Be šių, jie ir daugiau turi Lietuvoje vaikučių, kuriems padeda. Tiesiog neįsivaizduoju, kaip ponė Inutė ir Tadas prisimena visų vaikučių drabužių ir batų dydžius! Būdami Lietuvoje, visuomet aplanko globojamus našlaičius. Aš pati ir mano mažoji draugė Raminta Rakauskaitė iš Lietuvos nuoširdžiai dėkojam ponams Jasaičiams už jų jautrią širdį. Tegu dabar ir visada Dievas saugo ir padeda jiems.

Onutė Diečukvienė
Point Lookout, NY

Blizgančiais viršeliais, angliškai apie rezistenciją

(atkelta iš 5 psl.)

reikalai jiems tebėra tolimi, kažkaip tai nespūstai. Tai ryškų ir paskelbtame straipsnyje. Pvz., man nepatinka netiksliai suformuluoti teigimai apie radijo ryšius, arba lyg tai iš Berlyno diktuočių Laikinosios Vyriausybės sudėtį ir kt. Autorius visiskai nemini Pilypo Naručio 1997 m. knygos "Tautos sukilimas 1941", gal nėra matęs J. Pajaujo-Javio sklandžiai parašyto "Soviet Genocide in Lithuania" (1980). Abu leidinius paruošė šių įvykių dalyviai, tolygūs ar net svarbesni už kitus išnašose cituotus šaltinius. Į šias knygas numoti ranka kaip į "nepatikimas" ar apie jas nežinoti būtų neatsakinga. Tiesa, nevykęs vertimas šio straipsnio vertė taip pat smukdo, vietomis jį daro nesuprantamą.

Dalyje apie Lietuvą faktinių klaidelių mažai, korektūros klaidų nepastebėjau. (Tai puiku: šiam leidiniui nereikės dangstyti kito, neseniai pasirodžiusio angliško leidinio apie Lietuvos rezistenciją beveik juokingu errata figos lapeliu, atitaisiusiu aštuonias klaidas, kai tų klaidų, netikslumų knygoje šimtai.) Apskritai tenka sakyti, kad šis LGGRTC leidinys la-

biausiai stokoja redakcinės rankos. Jis primena kokioje nors tarptautinėje konferencijoje autoriams svetima kalba skaitytų atskirų pranešimų rinkinį, bet ne nuosekliau išguldytą, visuomoje suredaguotą, norimą temą. Tie šeši straipsniai rezistencijos tinkamai nepristato nei skaitytojui iš Marso, nei rezistencijos temų puoselėtojui. Redakcinės drausmės trūksta ir šalutinių temų plėtojime atskiruose straipsniuose. Pvz., net keli autoriai savo dėstymuose čiupinėja šaltinių patikimumą, o J. Starkauskas rašini pradeda su... 1917 m. Spalio Revoliucija. Gaila, kad šios bei kitos visam leidiniui bendresnės temos nebuvo paliestos atskirai, specialiaime įvade. Anglų kalbon išversti tekstai taip pat labai įvairuoja tiek sklandumo, gramatikos, rašybos, tiek terminologijos atžvilgiais. Skyriuje apie Lietuvą nuotraukos atsitiktinai parinktos, jos (labai nelygiai) iliustruoja tik du straipsnius iš šešių. Jau anksčiau minėjau žemėlapių trūkumą, tad dar reiktų ir trumpos visų trijų kraštų istorijos. Beveik moksliniam traktatui vis tik tiktų vardynas ir bent anglų kalba pasiro-

džiūsių literatūros sąrašėlis.

Šis leidinys yra klasikinis pavzdys, kad pavojinga (gal prieš kelerius metus) straipsnį parašius lietuviškai saviesiems, jį paprasčiausiai verstį į svetimą kalbą ir, be redagavimo, spausdinti. Užsieniui skirtame leidinyje svarbu jį padaryti skaitytojui suprantamą, savo kokybę tolygų ten leidžiamiems kokybiškiems darbams. Tokie leidiniai mums lyg ambasadoriai, mūsų interesų atstovai. Svarbu, kad jie būtų savo paskirčiai skiriami, bet ne visai kitiems rašyti ir tik šiaip ar kitaip išversti. Skirtumas tarp atsitiktinai išlikusių archainių raštų (pvz., apaštalių laiškų tuometiniams krikščionims) ir šiais laikais popiežiaus žodžių yra didelis. Lietuvių rezistencijos tema am-

basadorinio lygio leidinio anglų kalba dar tebelaukia ir angliškai skaitantis lietuvis, ir apie Lietuvą šiek tiek girdėjęs turistai iš Marso.

Anušauskas A., Gen. Editor, *The Anti-Soviet Resistance in the Baltic States*, Genocide and Resistance Research Centre of Lithuania ir Du Ka, Vilnius, 1999

Atsiųsta paminėti:

(atkelta iš 5 psl.)

3. Muzikos žinios, Nr. 250, 1999. / Chicago, 1999. Kaina \$5.00 metams.

4. 2000-ųjų metų kalendorius. / Toronto, 1999. Kaina nenurodyta.

VILNIUS

Žiemos kainos pirmyn ir atgal

spalio 1 -- kovo 31

išskyrus kalėdinį laikotarpį

New York	\$406
Chicago	\$450
Seattle	\$560

Plius mokesčiai

Nuolaidos galioja ir iš kitų miestų

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel: 718-423-6161

800-778-9847

Fax: 718-423-3979

E-MAIL: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET
web site: www.vytistours.com

Atlantic Express corp.

800 - 775 - SEND ▼ 1-888-205-8851

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas
nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ

ATLANTIC EXPRESS CORPORATION JANUARY PICK-UP SCHEDULE

January 13	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 noon
	Paterson, NJ	3-4 pm
January 14	Philadelphia, PA	12-1 pm
	Baltimore, MD	4-5 pm
January 15	Brooklyn, NY	12-1 pm
January 18	Putnam, CT	2-3 pm
January 25	New Britain, CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
January 27	Elizabeth, NJ	11-12 noon
	Kearny, NJ	1-2 pm
	Paterson, NJ	3-4 pm
January 28	Philadelphia, PA	12-1 pm
January 29	Brooklyn, NY	12-1 pm

For more information please call:
1-888-615-2148 or 1-888-205-8851

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$368 r.t.

One way to Vilnius \$305

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

ADMINISTRATORIUS NERINGOS STOVYKLAI

leškomas asmuo su profesiniu pasiruošimu ir patirtimi, gerai vartojantis lietuvių ir anglų kalbas ir galintis dirbti ištisus metus.

Neringos stovykla yra Nek.Pr.Marijos Seserų globoje, Vermonto valstybėje; ja naudojasi jaunimas ir suaugę.

Asmenys, kurie domisi šia pozicija prašome kreiptis dabar prisijungiant savo gyvenimo ir darbo aprašymą ("CV"): Neringos Taryba, 600 Liberty Hwy, Putnam, CT 06260

Kviečiame visus taupyti ir skolinti iš
lietuvių įsteigto ir vadovaujamo

SCHUYLER SAVINGS BANK

24 Davis Ave.

Kearny, New Jersey 07032

Bankas švenčia 75-kerių metų sukaktį!

Pilnas ir draugiškas patarnavimas, įskaitant

- * Taupymo sąskaitas, sertifikatus ir IRA
- * Čekių sąskaitas - asmeniškai ir komercines
- * Paskolas - namų, namų remonto, Home Equity ir automobilių
- * ATM naują mašiną ir korteles
- * Tiesioginį pinigų deponavimą

Patogios darbo valandos,

pilnai Federalinės valdžios apdraustos sąskaitos

Kalbame lietuviškai...

Mūsų telefonai: (201) 991-0001

arba skambinkite mums nemokamai:

1-888-SCHUYLER (1-888-724-8953)

2000 metų ŠALFASS-gos varžybų kalendorius

(atkelta iš 5 psl.)

Vykdo ŠALFASS-gos Sportinio šaudymo komitetas. Informacija: Kazys Deksnys, 1257 Royal Dr., Burlington, Ont. L7P 2G2. Tel. 905-332-6006. Faksas 905-332-7696.

2000 m. Š.A. lietuvių **Jau-nučių krepšinio pirmenybės** vykdo Hamiltono LSK Kovas, 2000 m. birželio 3 ir 4 d. Hamiltone, Ont. Varžybos vyks šiose berniukų ir mergaičių klasėse: B (1984-85 m. gimimo), C (1986-87 m.), D (1988-89 m.), E (1990-91 m.) ir F "molekulių" (1992 m. ir jaunesnių). Informuoja: Arvydas Šestokas, 1411 Winterbourne Dr., Oakville, Ont. L6J 7B5. Tel. 905-829-2289. Faksas 905-829-5641. E-mail: asestokas@aol.com

Tradicinės, kvietinės Clevelando LSK Žaibo **Lengvosios atletikos varžybos**, vykdomos USATF Lake Erie Assoc. 2000 m. pirmenybių rėmuose, numatomos 2000 m. birželio mėnesį, galbūt 17 d., Clevelande. Tiksliai data dar nežinoma. Programoje - vyrų, moterų ir visos prieauglio bei senjorų klasės. Kvietiami visi lietuviai ir kiti baltiečiai lengvaatlečiai. Informuoja Algirdas Bielskus (žiūr. žemiau).

II-sios pasaulio lietuvių **Šaudymo sporto varžybos** įvyks 2000 m. liepos 21-23 d. Hamiltono LMŽK šaudykloje. Vykdo specialus organizacinis komitetas. Informuoja: Kazys Deksnys (žiūr. aukščiau).

Toronto LSK Jungties 15-sis **"3-Pitch" Softbolo turnyras**, kuris laikomas kartu ir metinėmis ŠALFASS-gos pirmenybėmis, įvyks 2000 m. rugpjūčio 26-27 d. Wasaga Beach, Ont., Kanadoje. Tai yra "Co-Ed" (mišrių komandų) tipo turnyras. Informuoja: Rimas Kuliavas (žiūr. kalnų slidinėjimo skiltyje aukščiau).

2000 m. Š.A. baltiečių **Lauko teniso pirmenybės** įvyks 2000 m. rugpjūčio 26-27 d. Columbus, Ohio. Rengia latviai. Lietuvius informuoja: Eugenijus Krikščiūnas (ŠALFASS-gos lauko teniso vadovas), 105 Anndale Dr., North York, Ont. M2N 2X3. Tel. 416-225-4385. Faksas 416-787-9168. E-mail: dianejk@interlog.com

2000 m. Š.A. lietuvių individualias ir komandines **Golfo pirmenybes** vykdo Detroito LSK Kovas, 2000 m. rugsėjo 2 ir 3 d., Fortreff golfo aikštynė, Frankenmuth, MI, apie 50 mylių į šiaurę nuo Detroito. Ryšys: Vytautas Polteraitis (žiūr. senjorų krepšinio skiltį aukščiau).

2000 m. Š.A. baltiečių ir lietuvių **Lengvosios atletikos pirmenybės** numatomos 2000 m. rugsėjo 9 ir 10 d. Kanadoje, galbūt Oakville, Ont. Data ir vieta dar nepatvirtinta. Pradiniai ryšiai: Irena Wilkinson, 2783 Kinnerton Cresc., Mississauga, Ont. L5K 2B3, tel. 905-822-

0302; ir Algirdas Bielskus (žiūr. žemiau). Rengia ŠALFASS-gos Lengvosios atletikos komitetas. Varžybos vyks vyrų, moterų ir visose prieauglio bei senjorų klasėse.

2000 m. Š.A. baltiečių **Šaudymo sporto pirmenybės** vykdo ŠALFASS-gos Šaudymo sporto komitetas 2000 m. rugsėjo mėn. Hamiltono LMŽK "Giedraitis" šaudykloje šia tvarka: rugsėjo 9 d. - stendinio (trap) šaudymo; rugsėjo 16 d. - smulkiaus (22) kalibro šautuvų ir rugsėjo 23 d. - pistoletų. Smulkiaus kalibro šautuvų ir pistoletų lietuvių pirmenybės bus išvestos iš baltiečių varžybų pasekmių. Ryšys: Kazys Deksnys (žiūr. aukščiau).

New Yorko Lietuvių Atletų klubas planuoja surengti jubiliejinį, kvietinį **Lauko teniso turnyrą** 2000 m. rugsėjo 22-24 d. New Yorke, į kurį kviečiami lietuviai žaidėjai ne tik iš Š.Amerikos, bet ir iš Lietuvos, Australijos bei kitų kraštų. Data dar galutinai nenustatyta. Turnyras vyktų garsiajame Forest Hill teniso klube, kur anksčiau vykdavo JAV atviras pirmenybės (US Open). Informuoja: Pranas Gvildys, 93 Wheeling Ave., Staten Island, NY 10309-3026. Tel. 718-356-7871. Faksas 718-356-0974. E-mail: INAPRA@AOL.COM

2000 m. Š.A. baltiečių **Plaukimo pirmenybės** įvyks 2000 m. spalio 28 d. Etobicoke Olympium, Etobicoke, Ont. Vykdo Baltiečių Sporto federacijos plaukimo sekcija. Informacija: Modris Lorbergs, 73 North Heights Rd., Etobicoke, Ont. M9B 2T7. Tel. 416-626-7262. Faksas 416-395-3346. E-mail: Modris.Lorbergs@nyetnybe.on.ca

Lietuviams papildomai: Algirdas Bielskus (žiūr. žemiau).

Clevelando LSK Žaibo 8-sis etnis mišrių komandų (CO-ED/6 žaidėjų) kvietinis **Tinclinio turnyras** numatomas 2000 m. lapkričio 4 d. Clevelande, OH. Data dar nėra galutinai nustatyta. Ryšys: Petras Stungys, 8243 Donald Dr., Mentor, OH 44060. Tel. 440-974-9736 namų; 216-692-5918 darbo. E-mail: stungys@en.com

Visų varžybų reikalais galima kreiptis į **ŠALFASS-gos Centro valdybos gen. sek. Algirdą Bielskų**, 3000 Hadden Rd., Euclid, OH 44117-2122. Tel. 216-486-0889. Faksas 216-481-6064.

Visos 2000-ųjų metų ŠALFASS-gos varžybos vyks 50 metų jubiliejaus ženkle. Ta proga klubai ir pavieniai sportininkai kviečiami kuo entuziastingiau ir gausiau dalyvauti, o varžybų rengėjai - kuo geriau ir iškilmingiau jas prarvesti.

Kalendoriaus papildymai ir pakeitimai bus nuolatos skelbiami.

ŠALFASS-gos Centro valdyba

Lietuvoje nuteisti nelegalų vedliai

Vilniaus apygardos teismas paskelbė nuosprendį 10 asmenų, kurie buvo kaltinami nelegalių asmenų laikymu, gabenimu ir kitais nusikaltimais. Tarp teisiamųjų buvo ir Afganistano pilietis, kuris pastaraisiais metais gyveno Lietuvoje ir dirbo Pabėgėlių rėmimo fondo "Fras" vertėju. Šis aukštuosius mokslus Maskvoje baigęs teisiamasis ir fondo direktorius Jonas Šalkauskas nuteisti 5 metams laisvės atėmimo, 5500 litų bauda bei trečdalis turto konfiskavimu. Kiti teisiamieji nuteisti 3 - 3,5 metų kalėti, lygtinai arba išteisinti. Pabėgėlių rėmimo fondas buvo įsteigtas 1996 m., kuomet į Lietuvą pradėjo

plūsti labai daug nelegalių migrantų. "Fras" tikslas buvo rūpintis nelegaliai į Lietuvą atvykstančiais asmenimis, norinčiais grįžti į tėvynę. Tačiau minėto fondo darbuotojai, pradėję nelegaliai gabenti užsienio piliečius iki Lietuvos ir Baltarusijos sienos, ten nelegaliai vėl nelegaliai pėdavo į Baltarusijos teritoriją. Taip buvo išgabenta daugiau kaip 220 asmenų. Pasak teisiamųjų, apie tai žinojo Lietuvos Vidaus reikalų ministerijos pareigūnai. Nors teisme neįrodyta, kad "Fras" fondo darbuotojai ėmė pinigų, tačiau šių nelegalų giminaičiai afganistaniečiui vertėjui atsiųsdavo dideles pinigų sumas. **Respublika**

Dar vienas dr. Petro Kisieliaus atžymėjimas

Jau 50 metų Cicero (prie Chicago) lietuvių telkinyje gyvenantis gydytojas ir lietuvių veikėjas dr. P. Kisieliū per tą laikotarpį gavo nemažai įvairių atžymėjimų (jų tarpe ir iš popiežiaus Pauliaus), o neseniai jis susilaukė dar vienos premijos.

Gruodžio 11 d. Chicago "Seklyčios" patalpose įvykusiame labdaros pobūvyje dr. Kisieliū buvo apdovanotas prel. dr. Prunskio premija, skiriama asmeniui, ypatingai pasireiškusiame krikščioniškosios lietuviybės palaikymo darbuose išeivijoje.

Apdovanotasis savo pinigine premiją (500 dolerių) tame pačiame vakare paaukojo Socialinių reikalų tarybos darbams vykdyti.

Per savo gyvenimo JAV lai-

kotarpį dr. Kisieliū beveik visą laiką turėjo savo gydymo kabinetą netoli šv. Antano parapijos bažnyčios Cicero. Jis taip pat ligonius gydydavo ir ligoninėse, prižiūrėdavo ir jų operacijas. Pastaraisiais metais jo pacientų tarpe buvo gana daug neseniai iš Lietuvos atvykusių asmenų, iš kurių jis už patarnavimus neimdavo pinigų. Todėl jis susilaukė daug padėkos žodžių iš daugelio mūsų tautiečių.

Šį rudenį dr. Kisieliū jau išėjo į užtarnautą poilsį ir savo kabinetą perleido kitiems. Dabar čia yra įsikūrusi Oak Parko ligoninės klinika, kurią aptarnauja dr. Russell Miller. Tačiau čia dar tebėra anksčiau dirbusi lietuviškai kalbanti patarnautoja.

Man yra tekę su dr. Kisi-

Dr. Petras Kisieliū, gyvenantis Cicero, IL, lietuvių telkinyje, neseniai apdovanotas prelato Prunskio premija už veiklą krikščioniškos lietuviybės palaikyme išeivijoje. Ed. Šulaičio nuotraukoje jis kalbasi su šv. Antano parapijos (Cicero) klebonu kun. Jim Kastigaz

liumi atvažiuoti vienu laivu į JAV ir ilgą laiką gyventi beveik kaimynystėje ir dirbti "Vaidilutės" teatre ir kai kuriose kitose lietuviškose organizacijose. Buvo proga įsitikinti jo nuošir-

dumu ir atsidadavimu lietuviškiems reikalams.

Reikia palinkėti, kad gerasis Dievulis jį dar laikytų ilgus metus sveiką ir darbingą!

E. Šulaitis

Žiniasklaidos isterijos nesąmonės

Aurelija M. Balašaitienė

Artėjant į dvidešimto šimtmečio pabaigą, žiniasklaidoje pasipylė gąsdinimų potvynis, atsižvelgiant į tai, kad visas gyvenimo būtinys jau valdo išgalę kompiuteriai, tad nuo jų pagėjimo dirbti priklauso ir šildymas, ir elektros energijos, ir vandens bei kitų gyvybiškai reikalingų patarnavimų tiekimas, net ir telefonų naudojimas. Naujųjų Metų išvakarėse visuose didmiesčiuose buvo labai padidinta policijos apsauga, nes buvo pranašaujama teroro veiksmų. Tokių gąsdinimų išdavoje kai kurie panikos pagauti gyventojai pradėjo rinkti ir taupyti geriamą vandenį bei negendamus maisto produktus, laukdami tarsi "paskutinio teismo" dienos. Taip pat, panikos paliesti, automobilių vairuotojai pildė savo benzinų tankus, o bankai pasirūpino dideliais banknotų ištekliais, nes tikėjosi indėlininkų antplūdžio.

Kadangi Naujųjų Metų išvakarės yra mano gyvenimo labai liūdnos sukakties diena, tai aš tą vakarą praleidau viena, stebėdama televizijoje vykstantį triukšmą su raketų sprogėjimais, triukšmingomis dainomis, plojimais ir riksmomis, vengiant kiek oreinio elemento. Kadaisė tokiais progomis buvo ir baleto pastatymas, ir solistų dainavimas, bet, taikantis prie margos publikos skonio, šalia klasikinių dainų buvo dainuojamos ir patriotinės dainos, ir "roko" melodijos, o kariniai daliniai sveikino visus su trimitais.

Lietuvos kaimas

V. Magio nuotr.

Worceter, MA

Švėsime Laisvės šventę

Worcesterio Lietuvių organizacijų taryba, Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 82 metų sukakties minėjimą ruošia vasario 13 dieną, sekmadienį.

10 val. ryto šv. Mišios šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje (Providence ir Waverly gatvių kampas) už Lietuvą ir visus žuvusius dėl jos laisvės. Organizacijos prašomos dalyvauti su vėliavomis, o jų nariai uniformuoti. Visos moterys, turinčios tautinius drabužius, jais pasipuos. Per Mišias giedos parapijos choras, vadovaujamas vargonininkės O. Valinskienės, ir minėjime atliks meninę programą dalį. Minėjimas vyks tuojau po Mišių, salėje po bažnyčia.

Minėjimo metu bus renkamos aukos ir skiriamos pagal aukotojų pageidavimą: "Dova-

na Lietuvai", Lietuvių Bendruomenei, Tautos Fondui ir ALTui. Aukos galima įteikti minėjime ar pasiunčiant organizacijų tarybos išdėdintą Algiiui Glodui, 37 Sandy Glen Drive, Holden, MA 01520, arba tarybos pirmininkui Petru Moliui, 72 Topsfield Circle, Shrewsbury, MA 01545. Rengėjai prašo organizacijas ir atskirus asmenis dalyvauti Mišiose, minėjime ir suteikti auką.

Po minėjimo - nuoširdus visų pabendravimas. Ypač kviečiame pastaruoju metu atvykusius iš Lietuvos. Ateikite, būkime visi kartu, nes Lietuva visų mūsų Tėvynė ir Motina pasaulyje tik viena, o mes visi jos vaikai, nežiūrint kada atvykome į šią laisvės šalį. Vienybė - tezydi!

J. M.

PADĖKA

A. + A.

IRENAI GARUNKŠTIENEI (DAUGVILAITEI)

1999 m. lapkričio 14 d. iškeliauvus Amžinybėn, nuoširdžiai dėkojame visiems, dalyvavusiems paskutiniame atsisveikinime, šv. mišiose ir laidotuviuose. Dėkojame už pareikštą užuojautą žodžiu, raštu ir spaudoje, užprašytas mišias, gėles prie velionės karsto. Ačiū visiems, Irenos atminimui aukojusiems Lietuvos Vaikų Vilčiai ir kitoms organizacijoms.

Ypatingą padėką reiškiamo kun. Vytautui Palubinskui ir kun. Jonui Pakalniškiui už nuoširdų religinių apeigų atlikimą, muz. V. Barkauskui už bažnytinę giesmę, M. Šalinskienei ir O. Barauskienei už šiltą ir rūpestingą laidotuvių patarnavimą. Jūsų visų maldos ir paguodos žodžiai suteikė mums suraminimo ir stiprybės gilios liūdesio valandose.

Nuoširdus ačiū visiems.

Liūdinti šeima

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

Email: Darbininka@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX .. (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

"Darbininko" Redakcija ir Administracija nuoširdžiai dėkoja visiems, sveikinuosiems raštu, asmeniškai ir telefonu šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų progai.

Vysk. P. A. Baltakio, OFM, kalendorius

Sausio 16 d. - St. Patrick's katedra, NYC. Kard. John O'Connor 80 m. sukaktis.

Sausio 18 d. - New Britain, CT. Kunigų Vienybės posėdis.

Vasario 5 d. - Brooklyn, NY. L. K. R. Šalpos direktorių posėdis.

Vasario 27 d. - kovo 6 d. - Roma. Jubiliejinė Pasaulio Lietuvių diena.

Kovo 10 d. - balandžio 11 d. - Rekollekcijos Atlanto pakraščio lietuvių bendruomenės.

Gegužės 7 d. - Lemont, IL. Sutvirtinimo Sakramentas.

Gegužės 14 d. - Toronto, Ont. Sutvirtinimo Sakramentas.

Birželio 1 d. - 4 d. - Kaunas. Antrasis Eucharistinis Kongresas.

Birželio 11 d. - "Vasario 16" gimnazija. Sutvirtinimo Sakramentas.

Birželio 18 d. - Gervėčiai, Baltgudija. Baltgudijos lietuvių metinė šventė.

Liepos 29 d. - rugpjūčio 2 d. - Toronto, Ont. XI Pasaulio lietuvių tautinių šokių šventė.

Rugpjūčio 16 d. - 20 d. - Vilnius. P. L. Bendruomenės seimas.

Rugpjūčio 25 d. - 27 d. - Los Angeles, CA. Lietuvos Vyčių seimas.

Rugsėjo 10 d. - Montreal, Que. Aušros Vartų parapijos 50 m. sukaktis.

Lapkričio 12 d. - 16 d. - Washington, DC. Amerikos Vyskupų Konferencijos posėdis.

Lietuvių Atletų klubo visuotinis narių susirinkimas įvyks penktadienį, sausio 21 d., 7 val. vak. Kultūros Židinyje. Susirinkime bus pateikti pereinamųjų metų veiklos pranešimai, finansinė apyskaita, aptariama ateities veikla ir renkama valdyba bei revizijos komisija. Nariams dalyvavimas būtinas.

NAUJIEMS SKAITYTOJAMS
Darbininko prenumerata
tik 25 dol.

JAV LB Kultūros Taryba (su Lietuvių Fondo parama) pridės prie kiekvienos prenumeratos po 20 dol., kad nauji skaitytojai galėtų pasinaudoti pigesne kaina. Todėl *Darbininko* administracija siūlo pirmiesiems 30-čiai naujų skaitytojų užsakyti *Darbininką* už 25 dol. metams (pilna kaina - 45 dol. metams). Gera proga išvykstantiems į universitetus, naujai į šį kraštą atvykusiems, pensininkams, naujai persikėlusiems į Floridą, užsisakyti įdomų savaitraštį *Darbininką*.

Siųskite 25 dol. čekį adresu:
Darbininkas
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Kun. Eduardas Statkus mirė 1999 m. gruodžio 26 d. Spectrum East ligoninėje, Grand Rapids, MI. Buvo gimęs 1908 m. Pikeliuose. Baigęs Mažeikių gimnaziją įstojo į Telšių kunigų seminariją, kurią baigęs, 1938 m. balandžio 16 d. vyskupo J. Staugaičio buvo išventintas kunigu.

Lietuvoje vikaravo įvairiose parapijose, kol 1944 m. pasitraukė į Vokietiją. Dirbo pabėgėlių stovyklose (Displaced persons camps) Ruthenburg, Dillingen, Augsburg, Ansbach ir kt. 1951 atvyko į Ameriką ir ėjo vikaro pareigas įvairiose parapijose Grand Rapids, MI, diocезijoje. 1979 m. išėjo į pensiją. Vėlonis gerai mokėjo latvių kalbą ir padėdavo latvių bendruomenėje nuo 1981 iki 1995 m., kai sveikata sušlubavo. Nuo 1993 m. gyveno Olds Manor Retirement Home, Grand Rapids.

Palaidotas gruodžio 29 d. iš Šv. Petro ir Povilo bažnyčios to paties vardo kapinėse.

Viešpaties Atsimainymo
parapijos žinios

Pagerbimo pobūvis Lektoriams ir Eucharistijos padėjėjams ruošiamas šeštadienį, š. m. sausio 15 d. 7 val. vak. mūsų parapijos salėje. Reiškiami jiems pagarba ir dėkingumą už jų nepailstamą darbą, kuris praturtina mūsų liturgiją. Sausio 2 d. kun. klebonas Ted Rooney 10 val. mišių metu įvedė dar keturis asmenis į Lektorių grupę specialiu palaiminimu. Jie yra sėkmingai baigę atitinkamą diocезijos programą. Kas norėtų įstoti į Lektorių arba Eucharistijos padėjėjų eiles, prašome kreiptis į kleboniją tel. (718) 326-2236.

Parapijos mokyklinis jaunimas sausio 23 d., 10 val. mišiose išjungs į Gerosios Naujienos skelbimą. Tai padeda jaunimui geriau suprasti Mišių eigą ir liturginį planavimą. Liturgijos planavimo komitetas susirenka vakarais kiekvieną antrą ir ketvirtą trečiadienį klebonijos patalpose.

Parapijiečiai kviečiami sausio 23 d. 3 val. popiet kaimyninėje parapijoje - St. Stanislaus Kostka - dalyvauti pamaldose už visų krikščionių vienybę. Dalyvaus visų 5 mūsų grupės parapijų tikintieji.

Lietuvos Vyčių 110 kuopos mėnesinis susirinkimas įvyks parapijos salėje tuojau po 11:15 val. mišių.

Parapijos krepšinio komandai šį sezoną labai gerai sekasi. Rungtynės vyksta penktadieniais ir šeštadieniais.

Dar yra likusių "Darbininko" kalendorių. Kas norėtų jų gauti, prašom skambinti Administracijai darbo valandomis tel. (718) 827-1351.

Sprendžiamas Viliaus Orvido sodybos likimas

Raimonda Karnackaitė

(atkelta iš 1 psl.)

Pirmoji knyga
apie Vilių Orvidą

Vaidotą Žuką, dailininką ir žurnalistą, su Viliu Orvidu siejo ne tik ilgametė bičiulystė, bet ir artima pasaulėžiūra, kūrybiniai sumanymai. Sutapo jų nuomonės apie kūrybos laisvę, kultūros ryšį su religija. 1991 m. buvo nutarę kartu pastatyti kelių aukštų bokštą latvių pajūrio kopose - lyg švyturį, lyg koplyčią iš akmenų ir medinių padargų. Nespėjo. Dar Viliui gyvam esant abu galvojo apie Viliaus kūrinio albumą.

Albumą "Vilius Orvidas" gruodžio mėn. pradžioje tik išleido "Baltos lankos". Jo autorius Vaidotas Žukas sako: "Vilių Orvidą neperdedant galima statyti šalia kelių kitų iškiliausių XX a. lietuvių dailės meistrų, kurių darbuose labai ryškūs ir prigimtinis, pirmąsias pagoniškas gaivalas, ir krikščioniškos minties polėkis..." Kino režisieriaus ir poeto New Yorko Jono Meko manymu, Lietuva XX amžiuje pasauliui davė tik du genijus: Mikalojų Konstantiną Čiurlionį ir Vilių Orvidą.

Knygoje apžvelgiamas Viliaus Orvido - savamokslis skulptoriaus, vargšų ir atstumtųjų globėjo, pranciškonų vienuolio Gabriėliaus - gyvenimas, spausdinami jį pažinojusio atsiminimai. Pasakojama, kad per vadinamąsias įvilkutves, vykusias Orvidų sodyboje prie Viliaus sukurtos altoriaus, kai Vilius tapo Mažesniųjų brolių pranciškonų vienuolio nariu, pasirinkęs Gabriėliaus vardą, virš jo galvos suvito vaivorykštė. Gal tai buvęs ženklas? "Galbūt ženklas, kad tai yra pats tikriausias Šv. Pranciškaus sekėjas. Deja, kaip ir šis šventasis, kol gyvas buvo, ne vieno niekintas, laikytas kvailiu", - prisimena Zita Baranuskaitė. Pasak Vaidoto Žuko, net ir patys katalikai, kai kurie itakingi Bažnyčios žmonės nesuprato ir nežinojo, kaip vertinti keistuolio žemaičio kūrybą. Ką ir kalbėti apie tuometinę valdžią, kuriai kvapą gniaužė vien nuo religinės ir tautinės akmens skulptūrų simbolikos. Tačiau Vilius Orvidas sovietmečiu atlaikė spaudimą ir persekiojimus.

Albumu išspausdinta apie šimtas nuotraukų. Pasak leidėjo Sauliaus Žuko, jos nėra reprezentacinės. Tai veikiau reportažinės, dokumentinės Mindaugo Černiausko, Jono Danausko, Aleksandro Kostelnicko ir kitų auto-

Vilius Orvidas (brolis Gabriėlius) (k.) ir Pranciškus Giedgaudas (deš.) prie V. Orvido sukurtos skulptūros
1992 m. nuotr.

rių fotografijos. Pasak Sauliaus Žuko, jos atspindi greta mūsų gyvenusio žmogaus gyvenimą su visais jo talentais, užsispyrimais, tikėjimo simboliais ir dvasios aureole, su nuostabaus grožio skulptūromis ar jų fragmentais, su kičo elementais ir autoironija, kylančia iš netikėtų sugreitinimų. Kai kurios prieš 10 ar 15 metų darytos nuotraukos įamžino skulptūras, kurių jau nebėra. Jos arba pavogtos, arba nuniokiotos, sunaikintos barbarų. Albumu "Vilius Orvidas" broliai Vaidotas ir Saulius Žukai nori atkreipti visuomenės dėmesį, kad po kurio laiko unikaloje sodyboje gali nebelikti ką saugoti. Ji pasmerkta nykti, nes ja nesirūpina nei valstybė, nei Bažnyčia, nei kultūros žmonės. Muziejus neturi jokio statuso, nepaskelbtas kultūros paminklu. Įrašytas į Naujai išaiškinamų istorijos ir kultūros paminklų sąrašą kaip IP 1727 - ir tiek.

IP 1727 likimas

1999 m. gruodžio 17 d. Vilniaus rotušėje V. ir S. Žukai pakvietė kultūros žmones, valdžios atstovus, brolius pranciškonus į diskusiją, kaip gelbėti žustantį Orvido muziejų. Jau prieš mėnesį iš New Yorko Jonas Mekas kreipėsi į Lietuvos Vyriausybę, menininkus rūsčiu laišku,

kuri pasirašė dar 13 kultūros žmonių. Savo pareiškimą jis pradėjo prancūzų revoliucijos šūkiu: "Kaltinu!".

Pirmasis spaudoje į šį laišką atsiliepė prof. Vytautas Landsbergis. Seimo pirmininkas dalyvavo ir Rotušėje vykusiame pokalbyje. Jo nuomone, J. Meko kaltinimai gal ir per rūstūs, bet iš esmės teisingi. "Mes apkliautę!" - sakė V. Landsbergis. Visą nepriklausomybės laikotarpį valdininkai tartum ir rūpinosi Orvido sodyba, bet iš tiesų tai snūduriavimas. Diskusijai vadovavęs poetas Sigita Geda retoriškai klausė, ar tebesame urviniai žmonės, jei iš mūsų mokesčių išlaikomos institucijos nesugeba pasirūpinti nacionaline verte.

Kultūros ministras Arūnas Bėkšta viešai pažadėjo, kad kitąmet bus priimtas valstybinis sprendimas ir padėtis iš esmės pasikeis. Ar ministro žodžiai nenuskries pavėjui, kaip kad nutiko su perna sudaryta trišale Kultūros ministerijos, Mažųjų brolių pranciškonų vienuolijos ir Kretingos savivaldybės sutartimi? Diskusiją Vilniaus rotušėje Vaidotas Žukas pavadino Advento atgaila. Gal ji ir padės perkirsti Gordijaus mazgą...

Lietuvos aidas, 99.12.23

SKELBIMAI

Tik 33 centai už minutę skambinant į Lietuvą; 8,9 cento - JAV. Pigu. Patrauklu. Patikima. Jokių mėnesinių mokesčių. Tarptautinė telefono bendrovė IE COM aptarnauja lietuvius nuo 1983 metų. Teiraukitės lietuviškai 708-386-0556. (sk.)

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel. (516) 377-1401. (sk.)

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) bendrovės savininkas, Washington, DC, **ieško dviejų darbininkų**, kurie galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 į val. ir viršvalandžiai. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas pigus butas - 130 dol. mėnesiui. Tel. (202) 244-2373. (sk.)

Kerpu, šukuoju, darau cheminius ir pusmetinius sušukavimus. Moterims, vyrams ir vaikams. Dirbu savo ar klientams pageidaujant jų namuose. Kainos žemesnės už amerikietiškas kainas. Regina Savickaitė-Bork, 84-20 96th Street, Woodhaven, NY. Tel. (718) 805-3612. (sk.)

LIETUVOS STUDENTŲ CENTRAS

patikimai ir garantuotai
** keičia vizas J1, B1 - B2 į F1 arba L1;

** padeda gauti Social Security su leidimu dirbti;

** ruošia visus pakvietimo dokumentus;

** K-1 & K-2 vizos iš Lietuvos.

Dėl papildomos informacijos teiraukitės telefonu nuo 13 val.: **212-725-8807. (sk.)**

Dar yra likusių "Darbininko" kalendorių. Kas norėtų jų gauti, prašom skambinti Administracijai darbo valandomis tel. (718) 827-1351.

Naujiems skaitytojams
DARBININKO prenumerata
tik 25 dol. metams. Rašykite:
Darbininkas
341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

"LIETUVOS AIDAS" - Vilniuje leidžiamas patriotinės minties ir plačios informacijos dienraštis, siuntinėjamas oro paštu kas savaitę po 5 numerius voke, skaitytoją pasiekia per 7 dienas. Išaugus pašto ir leidybės išlaidoms, "Lietuvos aidas" metinė prenumerata JAV kainuoja: metams - 360 dol.; pusei metų - 180 dol. Čekiai rašomi "Lietuvos aidas" vardu ir siunčiami: "Lietuvos aidas", Maironio 1, Vilnius 2710, Lithuania. Tel. 610-544, Fax. 224-876.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Marija Bajorūnienė, Pompano Beach, FL - 50.00 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

Atlantic Express corp., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **sausio 15 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. p.p. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų - tel. 1-888-205-8851.

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami **doleriais** per 2 - 5 dienas.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. (773) 838-1050.

Kretingos Pranciškonų vadovaujamos
"Rūpestėlių" labdaros valgyklos bendruomenė
nuoširdžiai dėkoja

kun. Vytui Memėnui

Riverside, IL

už 1,000 dol. paramą valgyklai,
našlaičiams ir vargstančioms šeimoms.